

Załącznik do Uchwały Nr 43/562/11/IV
Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 16 sierpnia 2011 r.

**RAPORT Z MONITORINGU
wdrażania w roku 2010**

**„Wojewódzkiego Programu
Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011”**

Olsztyn, sierpień 2011 r.

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie

II. Cel strategiczny programu i przyjęte priorytety

III. Realizacja poszczególnych celów oraz osiągnięte efekty.

IV. Zakończenie

V. Wnioski

I. Wprowadzenie

W ramach realizacji zadań ustawowych w zakresie polityki prorodzinnej, Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w dniu 28 grudnia 2007 r. Uchwałą Nr XIV/283/07 przyjął „Wojewódzki Program Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011”.

Program ten został opracowany m. in. w oparciu o doświadczenia jakie uzyskano podczas wdrażania „Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2004-2007”.

Program ma na celu inspirowanie działań wspierających rodziny w prawidłowym rozwoju oraz współdziałanie przy tworzeniu systemu pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych.

Koordynatorem realizacji Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011” jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Istotnym czynnikiem wspierającym wdrażanie Programu są działania podejmowane przez Radę ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Rada została powołana przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego w dniu 2 lipca 1999 r. Liczy 22 członków, reprezentujących środowiska i instytucje pracujące na rzecz rodzin.

W Programie zawarto wskaźniki monitorowania oraz określono założenia i zagrożenia jego realizacji w poszczególnych obszarach problemowych.

Zadania realizowano zgodnie z przyjętym harmonogramem, stanowiącym załącznik do ww. Programu.

Należy podkreślić, że osiągnięcie poniżej przedstawionych efektów działań było możliwe dzięki szerokiej współpracy Samorządu Województwa z samorządami lokalnymi, instytucjami, placówkami m. in. oświatowymi, kulturalnymi, pomocy społecznej oraz organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami zajmującymi się problemami rodzin.

Do monitoringu i ewaluacji „Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011”, uchwałą Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr 27/273/08/III z dnia 20 maja 2008 r., powołano Zespół Monitorujący, którego zadaniem jest ocena efektywności realizacji Programu, wydawanie opinii o realizacji konkretnych działań, składanie propozycji do podmiotów współpracujących przy wdrażaniu Programu. Ponadto Zespół zajmuje się przedstawianiem wniosków, opinii i zagrożeń w zakresie realizacji Programu oraz opiniowaniem corocznych raportów z jego realizacji.

Raport z monitoringu wdrażania omawianego programu przygotowano na podstawie materiałów własnych ROPS, informacji zebranych z poszczególnych powiatów i gmin współpracujących przy jego realizacji oraz innych instytucji:

- Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,
- Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie,
- Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Olsztynie,
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie,
- Kuratorium Oświaty w Olsztynie,
- Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie,
- Kurii Metropolitalnej Archidiecezji Warmińskiej
- Kurii Diecezji Toruńskiej
- Kurii Diecezji Elckiej
- Sądów Okręgowych w Elblągu i Olsztynie,
- Ośrodków Adopcyjno-Opiekuńczych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego,
- Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli z terenu województwa warmińsko-mazurskiego,
- Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie,
- Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku, Filia w Iławie

- Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku, Filia w Elku
- Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP, Wydział Nauk Humanistyczno-Społecznych w Olsztynie
- Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Raport z monitoringu wdrażania w roku 2010 „Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011” został pozytywnie zaopiniowany przez Zespół Monitorujący i skierowany do przyjęcia przez Zarząd Województwa.

Stanowi on też ważny materiał informacyjny do wykorzystania przez Zespół powołany przez Marszałka Województwa w 2011 r. do przygotowania projektu wojewódzkiego programu dotyczącego realizacji polityki prorodzinnej w województwie warmińsko-mazurskim na lata 2012-2016.

II. Cel strategiczny programu i przyjęte priorytety

Cel strategiczny:

Poprawa funkcjonowania rodzin województwa warmińsko-mazurskiego.

Priorytety:

- Priorytet I
Wspieranie i promowanie prawidłowego funkcjonowania rodzin.
- Cel ogólny:
Stworzenie systemu wspierania i promowania prawidłowego funkcjonowania rodzin.
- Cele szczegółowe Priorytetu I:
 1. Powstanie lobbingu działań prorodzinnych.
 2. Uaktywnienie społeczeństwa obywatelskiego do działań na rzecz rodzin.
 3. Wspieranie działań na rzecz poprawy sytuacji społecznej, ekonomicznej i prawnej rodzin.
- Priorytet II
Wspieranie podmiotów pomagających rodzinom w sytuacjach problemowych, kryzysowych.
- Cel ogólny:
Stworzenie w województwie systemu wspierania rodzin w sytuacjach problemowych, kryzysowych.
- Cele szczegółowe Priorytetu II:
 1. Rozwój infrastruktury i usług w zakresie opieki oraz poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego.
 2. Rozwój rodzinnych form opieki nad dzieckiem z rodzin znajdujących się w sytuacjach problemowych, kryzysowych.
 3. Upowszechnianie informacji o instytucjach i formach pomocy wspierających rodzinę.

III. Realizacja poszczególnych celów w ramach poszczególnych priorytetów oraz osiągnięte efekty

PRIORYTET I

Wspieranie i promowanie prawidłowego funkcjonowania rodzin.

Cel ogólny: Stworzenie systemu wspierania i promowania prawidłowego funkcjonowania rodzin.

W oparciu o dane publikowane przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej wynika, że w dalszym ciągu duża liczba osób i rodzin w województwie zagrożonych jest ubóstwem i marginalizacją społeczną. W porównaniu z rokiem 2009 liczba rodzin korzystających ze świadczeń zmalała o ponad 370.

Tabela nr 1

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2007-2010

Lp.	Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010
1	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	83.452	77.749	80.376	80.003
2	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	257.430	230.985	232.103	225.004

Źródło danych: sprawozdania MPiPS-03

W tej sytuacji niezbędne jest aktywne wsparcie rodzin ze strony lokalnych samorządów, instytucji i placówek, Kościoła, organizacji pozarządowych i in. podmiotów mających w kręgu swojego oddziaływania rodzinę.

Niezbędna jest też integracja społeczności lokalnych na rzecz wypracowywania rozwiązań, gwarantujących systematyczną poprawę warunków życia.

Działania w ramach tego celu były realizowane w roku 2010 r. przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego przy współpracy z samorządami lokalnymi poszczególnych szczebli, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej oraz Radą ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Cel szczegółowy I.1. – Powstanie lobbingu działań prorodzinnych.

Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego wspierał działania mające na celu budowanie systemowego oddziaływania prorodzinne w gminach i powiatach.

Poniżej zostały przedstawione działania podejmowane w środowiskach lokalnych, w oparciu o dane uzyskane z gmin i powiatów, na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych przez ROPS w styczniu 2011 r.

Działanie I.1.1. – Inicjowanie działań na rzecz tworzenia Komisji ds. Rodziny w samorządach powiatowych i gminnych.

Komisje ds. Rodziny w 2010 r. funkcjonowały w 8 gminach, tj.: Biskupcu Pomorskim, Elku, Giżycku, Olecku, Olsztynie, Ostródzie, Piszcu i Purdzie.

Dla porównania w latach poprzednich:

- w 2009 r. – w 7 gminach
- w 2008 r. – w 7 gminach
- w 2007 r. – w 6 gminach

Komisje ds. Rodziny w 2010 r. funkcjonowały w 5 powiatach, tj. bartoszyckim, elbląskim, elckim, piskim oraz Olsztynie /pow. grodzki/.

Dla porównania w latach poprzednich:

- w 2009 r. – w 6 powiatach
- w 2008 r. – w 6 powiatach
- w 2007 r. – w 6 powiatach

Według informacji uzyskanych w oparciu o nadesłane ankiety, możliwość powołania Komisji ds. Rodziny w 2011 r. rozważało 6 gmin: Barczewo, Biała Piska, Kurzętnik, Lelkowo, Miłakowo oraz Nowe Miasto Lubawskie

W porównaniu z rokiem 2009, liczba Komisji ds. Rodziny w gminach wzrosła o jeden, natomiast w powiatach zmalała o jeden.

Działanie I.1.2 – Upowszechnianie potrzeby i rozszerzanie zakresu monitorowania lokalnych problemów społecznych.

Samorząd Województwa zachęcał lokalne samorzady do powoływania odpowiednio Pełnomocnika Burmistrza/Pełnomocnika Wójta ds. Rodziny, aby współpracując z danym ośrodkiem pomocy społecznej koordynował monitorowanie lokalnych problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem warunków życia rodzin.

Według informacji uzyskanych w oparciu o nadesłane ankiety, Stanowisko Pełnomocnika Burmistrza/Wójta ds. Rodziny, w 2010 roku istniało jedynie w 4 gminach, tj.: Białej Piskiej, Lelkowie, Pieckach oraz Pieniężnie.

Dla porównania w latach poprzednich:

- w 2009 r. – w 6 gminach
- w 2008 r. – w 5 gminach
- w 2007 r. – w 7 gminach

Możliwość powołania Pełnomocnika Burmistrza/Wójta ds. Rodziny w 2010 r. rozważało 5 gmin: Barczewo, Kozłowo, Kurzętnik, Miłakowo oraz Miłomłyn

W tej sytuacji trudno mówić o dostatecznym zrozumieniu w samorządach gminnych konieczności monitorowania lokalnych problemów społecznych oraz poszerzania jego zakresu.

Ponadto, działanie to wymaga poszerzenia współpracy Samorządu Województwa z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim i szkołami wyższymi w celu dokonywania pogłębionych analiz dotyczących sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców naszego województwa.

Działanie I.1.3. – Inicjowanie opracowywania lokalnych programów polityki prorodzinnej jako odrębnych zadań samorządów i ich monitorowanie.

1. Samorządy gminne

W roku 2010 miasto Kętrzyn realizowało odrębny program polityki prorodzinnej pod nazwą „Program Polityki Prorodzinnej Miasta Kętrzyn 2007-2013” oraz miasto Elbląg rozpoczęło realizację programu „Program Działań Prorodzinnych wraz z systemem przeciwdziałania przemocy w rodzinie”.

W latach 2007-2010 w pozostałych gminach nie zostały opracowane odrębne gminne programy polityki prorodzinnej.

Natomiast elementy działań prorodzinnych podejmowanych przez poszczególne samorządy w roku 2010 zawarte były w poniższych programach tematycznych:

- w 20 gminach: Braniewie, Dźwierzutach, Elku, Giętrzwaldzie, Godkowie, Grodzicznie, Jedwabnie, Kowalach Oleckich, Kozłowie, Kruklankach, Lelkowie, Lidzbarku Warmińskim, Lubominie, Łukcie, Nowym Mieście Lubawskim, Ostródzie, Pozezdrzu, Rybnie, Świętajnie (pow. olecki), Wydminach oraz w 13 miastach: Braniewie, Goldapi, Iławie, Lidzbarku Warmińskim, Lubawie, Morągu, Nowym Mieście Lubawskim, Olsztynie, Olsztynku, Orzyszu, Pasłęku, Pasymiu oraz Szczytnie, realizowane były Gminne Programy/Systemy Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną;
- w dwóch gminach: Janowie i Prostkach oraz w 2 miastach: Białej Piskiej i Mrągowie, realizowane były Gminne Programy Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii;
- według danych nadesłanych z 4 gmin: Bartoszyce, Dywit, Giżycka i Pieck oraz z 4 miast: Dobrego Miasta, Iławy, Ornety i Ostródy, działania dotyczące realizacji gminnej polityki prorodzinnej zawarte zostały w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii zawierający elementy polityki prorodzinnej realizowany był w gminie Dywity oraz w 3 miastach: Dobrym Mieście, Mrągowie oraz Ornecie;
- W 3 gminach: Elblągu, Lelkowie i Pieckach oraz w 6 miastach: Braniewie, Dobrym Mieście, Morągu, Olsztynie, Ostródzie i Reszlu, elementy programu polityki prorodzinnej znalazły się w Gminnych Systemach/Programach Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- 5 gmin: Dywity, Elk, Kurzętnik, Nowe Miasto Lubawskie, Świętajno (pow. szczywieński) oraz 2 miasta: Morąg i Reszel realizowały Gminne Programy Aktywności Lokalnej.

Należy ponadto podkreślić, że w 2010 r. we wszystkich 116 gminach były opracowane Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych.

2. Samorządy powiatowe

W roku 2010 podobnie jak w roku poprzednim jedynie powiat elbląski posiadał odrębny program polityki prorodzinnej pod nazwą „Program prorodzinny powiatu elbląskiego na lata 2009-2013”.

Według danych zebranych z samorządów powiatowych za 2010 rok elementy polityki prorodzinnej były uwzględnione w poniższych dokumentach:

- Powiatowy Program/System Pomocy/Opieki/Wsparcia Dziecka i Rodziny (pow. giżycki: 2008-2015; pow. kętrzyński: 2003-2010; pow. iławski: 2008-2011; pow. mrągowski: 2008-2013; pow. nowomiejski: 2007-2014; pow. ostródzki: 2010-2015; pow. bartoszycki: 2008-2010; pow. elcki: 2007-2010; pow. olecki: 2006-2010; pow. piski: 2009-2013;

pow. węgorzewski: 2009-2013; pow. działdowski: 2007-2015; pow. goldapski: 2007-2013; pow. nidzicki: 2006-2011)

- Program Działań Prorodzinnych wraz z systemem przeciwdziałania przemocy w rodzinie (miasto Elbląg – pow. grodzki: 2010-2015)

W 2010 r. we wszystkich 21 powiatach były opracowane Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Działanie I.1.4. – Promocja skutecznych metod i form wspierania rodzin między innymi poprzez:

1. Promocję pozytywnego wizerunku rodziny w mediach

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego systematycznie współpracuje z Radiem Olsztyn, Oddziałem Terenowym TVP S.A. w Olsztynie i „Gazetą Olsztyńską”.

Istotnym elementem oddziaływania prorodzinnego w gminach i powiatach było nagłośnienie przedsięwzięć realizowanych w ramach XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny, które przebiegały w województwie na przełomie maja i czerwca 2010 r. pod hasłem „Silna i aktywna rodzina szansą na godne życie”.

Zostały one szeroko upowszechnione dzięki mediom, tj.: na łamach „Gazety Olsztyńskiej”, w Radiu Olsztyn i rozgłośniach lokalnych na terenie województwa, a także za pośrednictwem Oddziału Terenowego TVP S.A. w Olsztynie oraz telewizji lokalnych.

Tego typu działania promujące pomagały w budowaniu klimatu szacunku do rodziny jako podstawowego środowiska życia i rozwoju człowieka. Poszerzały również grono lokalnych partnerów, współdziałających na rzecz poprawy warunków życia rodzin w środowiskach lokalnych.

2. Organizowanie konferencji, seminariów, szkoleń oraz udział w ważnych wydarzeniach krajowych i międzynarodowych

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2010 r. organizował i współorganizował konferencje i spotkania dotyczące podkreślania roli rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania.

- W ramach XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny „Silna i aktywna rodzina szansą na godne życie” zostały zorganizowane następujące konferencje i seminaria:
 - Seminarium „Silna i aktywna rodzina szansą na godne życie” – 3 lutego 2010 r., Olsztyn,
 - Inauguracja XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny – 14 maja 2010 r., Olsztyn,
 - Zakończenie XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny – 9 czerwca 2010 r., Ostróda,
 - Podsumowanie XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny – 21 października 2010 r., Olsztyn
- Spotkanie poświęcone przygotowaniu XIII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny w roku 2011 – 16 listopada 2010 r.

Szersze omówienie powyższych działań umieszczone zostało w dalszej części *Raportu*, a ich pełny opis znajduje się na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego www.wrota.warmia.mazury.pl w zakładce POLITYKA SPOŁECZNA w dziale Działania na rzecz rodzin.

Przedstawiciele Samorządu Województwa uczestniczyli również w przedsięwzięciach o podobnym charakterze, realizowanych na terenie kraju, w tym m. in.:

- Cykliczne spotkania organizowane przez Mistrzowską Akademię Miłości („MAM”) w Warszawie,

W miesiącach styczniu i lutym 2010 r. przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego uczestniczył w spotkaniach organizowanych przez Mistrzowską Akademię Miłości („MAM”) w Centrum Kultury „Dobre Miejsce” na Bielanach w Warszawie.

W comiesięcznych spotkaniach organizowanych już od 3 lat bierze udział młodzież, osoby dorosłe, małżeństwa i rodziny. Przychodzą, aby zastanowić się nad tak istotnymi zagadnieniami, jak: Co to znaczy, że kogoś kocham, Jak być człowiekiem szczęśliwym? Spotkania te cieszą się wyjątkowo dużym zainteresowaniem. Uczestniczy w nich każdorazowo ok. 200 osób.

Materiały ze spotkań zamieszczane były jako „dobre praktyki” na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego www.wrota.warmia.mazury.pl.

- Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Bioetyka w praktyce medycznej” – 5-6 lutego 2010 r., Lublin,

W dniach 5-6 lutego 2010 r. przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego brał udział w konferencji, która została zorganizowana w Lublinie na Uniwersytecie Medycznym. Podczas konferencji poruszane były istotne problemy obecnie szeroko dyskutowane w kraju, takie jak: przeznaczenie zamrożonych embrionów, etyczne aspekty uporczywej terapii, przyczyny i konsekwencje podjęcia decyzji o zastępczym macierzyństwie, procedury w „in vitro” a „naprotechnologii”.

Materiały z Konferencji zostały zamieszczone jako „dobre praktyki” na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego www.wrota.warmia.mazury.pl.

- Konferencja „Polska dla rodziny – rodzina dla Polski. Godzenie ról rodzinnych i zawodowych kobiet i mężczyzn” – 9-10 marca 2010 r., Warszawa,

Przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego brał udział w konferencji, która miała miejsce w Warszawie w siedzibie Sejmu RP w dniach 9-10 marca 2010 r.

Uczestniczyli w niej m. in.: ówczesny Marszałek Sejmu, Bronisław Komorowski, Jolanta Fedak, Minister Pracy i Polityki Społecznej oraz Michał Boni – Minister, szef doradców strategicznych Premiera. Podczas dwudniowych obrad goście zaproszeni z Norwegii, Danii, Francji, Czech, Litwy oraz Węgier przedstawili w swoich wystąpieniach działania wprowadzone w ich krajach, wspierające funkcjonowanie rodzin oraz dyskutowano nad kierunkami polityki rodzinnej w Polsce.

Materiały z Konferencji zostały zamieszczone jako „dobre praktyki” na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego www.wrota.warmia.mazury.pl.

- Międzynarodowa Konferencja „VIII Zjazd Gnieźnieński” – 12-14 marca 2010 r.

W dniach 12-14 marca 2010 r. przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego brał udział w VIII Zjeździe Gnieźnieńskim – „Rodzina nadzieją Europy”. Wśród gości zaproszonych na obrady byli m. in. Prezydent RP Lech Kaczyński, prof. Władysław Bartoszewski oraz Kardynał Nenio Antonelli, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Rodziny, reprezentujący Stolicę Apostolską. W czasie licznych debat, wykładów i warsztatów poruszano istotne sprawy dotyczące m. in. współczesnego modelu rodziny oraz jej obrazu w kulturze masowej, różnych wymiarów życia małżeńskiego.

Debatowano także nad koniecznością opracowania długofalowej polityki rodzinnej w Polsce, miejscem rodziny w społeczeństwie oraz roli państwa i samorządów terytorialnych w tej dziedzinie.

Materiały z Konferencji zostały zamieszczone jako „dobre praktyki” na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego www.wrota.warmia.mazury.pl.

- Konferencja „Zagrożenia wychowawcze cyberprzestrzeni”, zorganizowana przez Biuro ds. Uzależnień Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej we współpracy z Centrum Profilaktyki Uzależnień i Integracji Społecznej w Giżycku – 27-28 maja 2010 r., Giżycko,

W programie konferencji znalazły się m. in. następujące zagadnienia: zagrożenia cyberprzestrzeni – infoholizm, problemy z terapią uzależnień od Internetu i gier komputerowych, patologie społeczne w sieci, psychologiczne aspekty cyberprzemocy.

W spotkaniu wzięło udział ponad 70 gminnych pełnomocników/koordynatorów ds. RPA, pedagogów oraz innych osób pracujących z dziećmi i rodziną.

Materiały z Konferencji zostały zamieszczone jako „dobre praktyki” na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego www.wrota.warmia.mazury.pl.

- Konferencja „Postawy i wartości rodzinne wśród młodzieży, szanse i zagrożenia” – 28 października 2010 r., Olsztyn.

Przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego 28 października 2010 r. uczestniczył w konferencji organizowanej przez Kuratorium Oświaty w Olsztynie i Uniwersytet Warmińsko-Mazurski.

Pośród wielu prelegentów brał w niej też udział Bernard Margueritte, dziennikarz francuski przedstawiając referat „Rodzina wartością uniwersalną czy przemijającą?”.

Należy podkreślić, że na stronie internetowej Urzędu zamieszczone były systematycznie w 2010 r. informacje o konferencjach, w których brali udział przedstawiciele ROPS, materiały pokonferencyjne i linki do interesujących publikacji związanych z poszczególnymi konferencjami

3. Wspieranie powstawania interdyscyplinarnych zespołów specjalistów

Jest to systematyczna praca prowadzona przez ROPS w ramach kontaktów m. in. z powiatowymi centrami pomocy rodzinie i ośrodkami pomocy społecznej.

ROPS w 2010 r. w ramach Projektu systemowego „Efektywnie, Fachowo, Skutecznie na Warmii i Mazurach” zrealizował następujące szkolenia w tym zakresie:

- Tworzenie i funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych na rzecz aktywnej integracji – przeszkolono 240 osób
- Wsparcie merytoryczne utworzonych w 2009 roku na terenie Warmii i Mazur zespołów interdyscyplinarnych – przeszkolono 120 osób.

Celem szkoleń było uświadomienie znaczenia i roli partnerstwa na rzecz rozwiązywania istotnych problemów środowisk i rodzin.

W 2010 r. powstało w województwie 48 interdyscyplinarnych zespołów na rzecz aktywnej integracji (24 – w 2009 r.).

4. Wspieranie rozwoju wolontariatu, w tym wolontariatu młodzieżowego

Samorząd Województwa od 2000 roku systematycznie współpracuje z Fundacją „Świat na TAK” z Warszawy, promując w województwie kolejne edycje Samorządowego Konkursu Nastolatków „Ośmiu Wspaniałych”, organizowane przez ten podmiot. Jest to konkurs, w wyniku którego upowszechniane są i nagradzane w obrębie gminy, powiatu i na forum ogólnopolskim,

najciekawsze, najbardziej wartościowe formy młodzieżowego wolontariatu. Konkurs organizowany jest dla młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej.

W XVI edycji konkursu „Ośmiu Wspaniałych”, która odbyła się w roku szkolnym 2009/2010 udział wzięło:

- 8 powiatów: bartoszycki, elcki, ilawski, mrągowski, nowomiejski, olsztyński, ostródzki, piski,
- 7 gmin: Bartoszyce, Frombork, Elbląg, Ostróda, Pisz, Pozezdrze, Susz.

Dla porównania, w roku szkolnym 2008/2009 w województwie do konkursu przystąpiło 7 powiatów oraz 9 gmin.

Młodzi wolontariusze - laureaci edycji lokalnych 2009/2010 ww. powiatów i gmin wzięli udział w kwietniu 2010 r. w ogólnopolskich eliminacjach konkursu w Warszawie. Przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego brał udział w posiedzeniu jury Konkursu w charakterze obserwatora.

Finałowa Gala Konkursu połączona z wręczeniem wyróżnień laureatom konkursu miała miejsce w dniach 11-13 czerwca 2010 r. w Wałbrzychu. Duży sukces odnieśli przedstawiciele województwa warmińsko-mazurskiego, gdyż w finałowej Ósemce znalazł się wolontariusz z Kisielic w powiecie ilawskim, natomiast wśród czterech osób wyróżnionych w Konkursie znalazł się reprezentant Pisza.

Piętnastu laureatów edycji lokalnych zostało również wyróżnionych przez Marszałka Województwa podczas konferencji podsumowującej XII Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny w październiku 2010 r.

Wyróżniona młodzież zajmowała się w roku szkolnym 2009/2010 różnorodną bezinteresowną działalnością dotyczącą m. in.: pomocy kolegom w szkole, przygotowywania imprez szkolnych i pracy w samorządach uczniowskich, współorganizowania festynów, loterii i imprez kulturalnych, spartakiad dla dzieci niepełnosprawnych, pomocy dzieciom w świetlicach, a także oratoriach działających przy parafiach. Młodzież brała również udział w zbiórkach odzieży, żywności i środków finansowych, przekazywanych osobom potrzebującym, odwiedzała osoby starsze w hospicjach i domach opieki.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego będzie dalej zachęcał lokalne władze samorządowe do rozwoju różnych form wolontariatu młodzieżowego ze względu na wysokie walory wychowawcze tego typu aktywności młodych ludzi. Do grudnia 2010 r. działał wojewódzki koordynator ds. rozwoju szkolnych klubów młodzieżowego wolontariatu „Ośmiu Wspaniałych”, mianowany przez Fundację „Świat na Tak” w Warszawie, w porozumieniu z Samorządem Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Koordynator ten miał swoje usytuowanie przy Biurze ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Wspomniany koordynator systematycznie współpracował także z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Warto podkreślić, że to z inicjatywy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej rozpoczęła się w 2000 r. systematyczna współpraca Samorządu Województwa z ww. Fundacją.

Działanie I.1.5. – Promowanie „środków przyjaznych rodzinie”.

Systematycznie promowane były przykłady lokalnych rozwiązań, podejmowanych przez samorządy i inne podmioty, przyczyniające się do tworzenia przyjaznego klimatu dla rodzin z dziećmi. Powstały miniprzedszkola, nowe place zabaw, miejsca spotkań dla mam z małymi

dziećmi, miejsca biblioteczne dla małych dzieci finansowane m. in. ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013, Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Działanie I.1.6. – Współpraca Samorządu Województwa z samorządami lokalnymi przy organizacji kolejnych edycji Dni Rodziny, w tym przy przygotowywaniu i wydawaniu biuletynów Rady ds. Rodzin.

W 2010 roku według informacji nadesłanych do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 75 lokalnych samorządów, w tym 14 powiatów i 61 gmin ściśle współpracowało z Samorządem Województwa przy organizacji XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny (w 2009 r. – 61 lokalnych samorządów).

Samorzady te wyznaczyły osobę do współpracy z Urzędem Marszałkowskim oraz do koordynowania przebiegu Dni Rodziny na terenie danego powiatu/gminy. Łącznie ponad 500 organizatorów lokalnych zorganizowało wiele wydarzeń. Urząd Marszałkowski został poinformowany o ponad 450 takich wydarzeniach.

Ponadto miały też miejsce wydarzenia organizowane w ramach omawianych Dni, o których Urząd nie został powiadomiony.

Mając na celu jak najszersze promowanie w środowiskach lokalnych XII edycji Dni Rodziny, staraniem ROPS został wydany minibiuletyn zawierający najistotniejsze informacji przydatne podczas organizowania omawianych Dni.

Ponadto, wydano Biuletyn nr 25 Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego (Ryc. nr 1), przygotowany przez Oddział Okręgowy Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” w Olsztynie przy współpracy z ROPS. Większość prac przy biuletynie została wykonana na zasadzie wolontariatu, a jedynie koszt papieru i druku został sfinansowany ze środków Samorządu Województwa.

Rycina nr 1

Biuletyn nr 25 zawierał m. in. informacje dotyczące XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny, które przebiegały w województwie w 2010 r. pod hasłem „Silna i aktywna rodzina szansą na godne życie”, ze szczególnym uwzględnieniem relacji z Inauguracji oraz Zakończenia Dni, danych statystycznych dotyczących przebiegu Dni, dokumentacji fotograficznej wybranych przedsięwzięć z terenu województwa oraz informacji o organizowanych konkursach wojewódzkich i ogólnopolskich.

Biuletyn został zamieszczony również na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego www.wrota.warmia.mazury.pl w zakładce POLITYKA SPOŁECZNA w dziale Działania na rzecz rodzin.

Należy podkreślić, że wydanie Biuletynu dokumentującego przebieg XII Dni Rodziny było możliwe dzięki współpracy z lokalnymi samorządami.

Tabela nr 2

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego I. 1.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok			
		2007	2008	2009	2010
1	Liczba komisji ds. rodziny w powiatach / na 21 powiatów /	6	6	6	5
2	Liczba komisji ds. rodziny w gminach / na 116 gmin /	7	6	7	8
3	Liczba lokalnych programów polityki prorodzinnej	2	2	2	2
4	Liczba lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych	25	31	135	135
5	Liczba konferencji, szkoleń, spotkań promujących skuteczne metody i formy wspierania rodzin – organizowanych i współorganizowanych przez ROPS	12	13	25	32
6	Liczba powiatów i gmin wspierających rozwój wolontariatu, w tym młodzieżowego, /centra i kluby wolontariatu, Samorządowy Konkurs Nastolatków "Ośmiu Wspaniałych"/	60	58	55	62
7	Liczba lokalnych samorządów włączających się w kolejne edycje Dni Rodziny /na podstawie informacji przesłanych do Urzędu Marszałkowskiego/	79	62	73	75
8	Liczba podmiotów współpracujących z Samorządem Województwa przy przygotowaniu i wydawaniu Biuletynów Rady ds. Rodzin	79	62	61	75

Źródło danych: badania ankietowe ROPS z lutego 2011 r. oraz materiały własne ROPS

Cel szczegółowy I.2. – Uaktywnienie społeczeństwa obywatelskiego do działań na rzecz rodzin

Działanie I.2.1. – Promowanie i organizowanie różnych form integracji rodzin i społeczności lokalnych wokół problemów rodzin między innymi poprzez:

1. Koordynowanie przebiegu Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny

Jednym z ważnych przedsięwzięć prorodzinnych, służących integracji rodzin i społeczności lokalnych, o najszerszym zasięgu, są w województwie Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny.

W 2010 r. miała miejsce ich dwunasta edycja pod hasłem „Silna i aktywna rodzina szansą na godne życie”. W przygotowanie XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny, oprócz władz wojewódzkich, włączyły się samorządy powiatowe i gminne oraz wiele innych podmiotów jak m. in.: Uniwersytety III Wieku, Kluby Seniora, placówki edukacji, kultury, Środowiskowe Domy Samopomocy, Domy Dziennego Pobytu, policja, straż pożarna, organizacje pozarządowe.

Hasło przewodnie XII edycji Dni Rodziny zostało wybrane na spotkaniu z przedstawicielami powiatów i gmin w dniu 5 listopada 2009 r. Uczestniczyło w nim ok. 90 osób. Hasło Dni w bezpośredni sposób odnosiło się do decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady UE o ustanowieniu roku 2010 Europejskim Rokiem Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym.

W celu ułatwienia koordynatorom lokalnym właściwego przygotowania Dni Rodziny w gminach i powiatach Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego zorganizował dla nich szkolenie w dniu 16 listopada 2009 r., które prowadziła przedstawicielka firmy consultingowo-doradczej przy współpracy przedstawicieli ROPS i Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Poniższa tabela przedstawia hasła przewodnie kolejnych edycji Dni Rodziny.

Tabela nr 3
Kolejne edycje Dni Rodziny w latach 1999-2009

Lp.	Przedsięwzięcie	Rok	Hasło przewodnie
1.	I Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny	1999	
2.	II Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny	2000	„Z Rodziną w III Tysiąclecie”
3.	III Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny	2001	„Jaka rodzina – taka przyszłość”
4.	IV Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny	2002	„Czas wolny mojego dziecka”
5.	V Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny	2003	„Ojciec w rodzinie”
6.	VI Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny	2004	„Rodzina wielopokoleniowa”
7.	VII Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny	2005	Wychowanie w rodzinie, szkole i środowisku”
8.	VIII Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny	2006	„Rodzina w obliczu cierpienia”
9.	IX Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny	2007	„Rodzina a ekonomia”
10.	X Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny	2008	„Rodzina – Integracja – Społeczność lokalna”

11.	XI Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny	2009	„Człowiek starszy we współczesnej rodzinie i społeczeństwie”
12.	XII Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny	2010	„Silna i aktywna rodzina szansą na godne życie”

Zródło danych: materiały własne ROPS

XII Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny przebiegały w województwie od 14 maja do 9 czerwca 2010 r. Inauguracja Dni odbywa się co roku w maju, w związku z ustanowieniem przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 15 maja Międzynarodowym Dniem Rodzin.

Dni Rodziny promowane były poprzez okolicznościowy plakat (Ryc. nr 2), którego wydanie sfinansował Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Rycina nr 2

- Komitet Honorowy XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny stanowili:
 - Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
 - Wojewoda Warmińsko-Mazurski,
 - Metropolita Warmiński.
- Głównymi organizatorami XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny byli:
 - Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
 - Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
 - przy współudziale Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

Organizatorzy współpracowali z przedstawicielami władz samorządowych gmin i powiatów, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, placówek oświatowych, kulturalnych, ośrodków zdrowia, organizacji pozarządowych i innych.

W 2010 r. w ramach XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny na terenie wszystkich powiatów województwa za sprawą poszczególnych gmin, miejscowości lub osób indywidualnych odbyły się spotkania, konferencje, wykłady, festyny rodzinne, zawody sportowe z udziałem całych rodzin, warsztaty dla rodziców i wychowawców spotkań.

Wiele powiatów i gmin, dla podkreślenia wagi i wartości rodziny, zorganizowało odpowiednio Powiatowe oraz Gminne Dni Rodziny.

W środowiskach lokalnych coraz częściej z okazji Dnia Matki, Dnia Dziecka, organizowany był Dzień czy Dni Rodziny, dla podkreślenia wartości umacniania więzi rodzinnych. Są to inicjatywy godne naśladowania, gdyż m. in. trudności socjalno-bytowe

przeżywane przez wiele rodzin, oddziałują niekorzystnie na trwałość rodziny i właściwe w niej relacje.

- Inauguracja XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny

Uroczysta Inauguracja XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny, miała miejsce 14 maja 2010 r. w Olsztynie.

Konferencja inauguracyjna XII Dni Rodziny została zorganizowana przez ROPS Urzędu Marszałkowskiego, Radę ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Wydział Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Oficjalnego otwarcia XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny dokonała Wicemarszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Jolanta Szulc. W dalszej części uroczystości głos zabrał Metropolita Warmiński, Ks. Abp dr Wojciech Ziemia, natomiast list okolicznościowy Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, Mariana Podziewskiego, odczytała Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, Sylwia Kicińska.

Na Konferencji wystąpili również prelegenci zaproszeni specjalnie na tę okazję. Znaleźli się wśród nich: prof. dr hab. Elżbieta Tarkowska z Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk z Warszawy oraz Grzegorz Benedyckiński, Burmistrz Grodziska Mazowieckiego

Pełniejsze omówienie Inauguracji XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny znalazło się w Biuletynie nr 25 Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

W konferencji wzięło udział ok. 200 osób.

Tego samego dnia w kościele pw. Najśw. Serca Pana Jezusa w Olsztynie została odprawiona uroczysta Msza św. w intencji rodzin, inauguracyjna XII Dni Rodziny. Przewodniczył jej ks. infułat dr Julian Żołnierkiewicz.

- Zakończenie XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny

Zakończenie XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny zorganizowało w dniu 9 czerwca 2010 r. Starostwo Powiatowe w Ostródzie.

Uroczystości kończące XII Dni Rodziny rozpoczęła Msza św. w intencji rodzin w kościele Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, której w imieniu Metropolity Warmińskiego przewodniczył ks. prał. Roman Wiśniowiecki.

Konferencja, w której udział wzięli m. in.: Włodzimierz Brodiuk, Starosta Ostródzki; Jolanta Szulc, Wicemarszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz w imieniu Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Sylwia Kicińska, odbyła się w Liceum Ogólnokształcącym nr I im. Jana Bażyńskiego w Ostródzie. W spotkaniu uczestniczyli również starostowie, burmistrzowie i wójtowie z terenu województwa, a także przedstawiciele lokalnych samorządów, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, placówek edukacyjnych i kulturalnych, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz rodzin.

Podczas Konferencji kończącej XII Dni Rodziny wystąpili również zaproszeni prelegenci. Wykład „Polityka prorodzinna – populizm czy racja stanu?” zaprezentował były wiceminister edukacji, dr Stanisław Sławiński z UKSW w Warszawie. Głos zabrali również: Marta Kopańko-Zalewska ze Starostwa Powiatowego w Ostródzie; Tomasz Podsiadło, dyrektor ostródzkiego PCPR; Monika Gawrońska z Powiatowego Urzędu Pracy w Ostródzie; Jagoda i Andrzej Krawczyk z Ruchu Spotkań Małżeńskich; Alina Ziniewicz, dyrektor Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostródzie; Joanna Rackiewicz-Kępa z Gminy Miłomłyn; Sylwia Wyszyńska z Fundacji Rozwoju Regionalnego Łukta oraz Urszula Mironowicz, kierownik GOPS z Łukty.

W spotkaniu wzięło udział ok. 100 osób.

Uroczyste Zakończenie XII Dni Rodziny uzupełnił Festyn Rodzinny zorganizowany na terenie Liceum Ogólnokształcącego nr I w Ostródzie.

- Podsumowanie XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny

W celu przedstawienia szczególnie istotnych i interesujących przedsięwzięć, jakie miały miejsce w środowiskach lokalnych w ramach XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny, 21 października 2010 r. zorganizowano ich uroczyste Podsumowanie.

Organizatorami Konferencji podsumowującej XII Dni Rodziny byli: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Wydział Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Oddział Okręgowy Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” w Olsztynie.

W uroczystości wzięło udział ok. 200 zaproszonych gości – przedstawiciele instytucji i placówek, które włączyły się w obchody XII Dni Rodziny, a także osób żywo zainteresowanych szeroko rozumianym wspieraniem rodzin.

Konferencję rozpoczęło wystąpienie Mariana Podziewskiego, Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, po którym przemawiali kolejno: Jolanta Szulc, Wicemarszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz w imieniu Metropolity Warmińskiego – ks. inf. Julian Żołnierkiewicz.

W dalszej części spotkania zgromadzeni na sali goście wysłuchali referatów zaproszonych specjalnie na tę okazję prelegentów. Referat „Sytuacja polskich rodzin; możliwości i perspektywy zmiany”, wygłosiła prof. dr hab. Józefina Hrynkiewicz z Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego. Wiesława Przybysz, Dyrektor ROPS Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, przedstawiła prezentację poświęconą podsumowaniu wydarzeń związanych z obchodami tegorocznych Dni Rodziny, a Maciej Zdziarski, prezes Krakowskiej Akademii Profilaktyki, zaprezentował założenia ogólnopolskiej kampanii „Postaw na rodzinę!”.

Podczas konferencji Daniel Pieniek z warszawskiej Fundacji „Świat na tak”, organizatora Ogólnopolskiego Samorządowego Konkursu Nastolatków „Ośmiu Wspaniałych” przybliżył zgromadzonym główne idee Konkursu. Ponadto list gratulacyjny od Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego otrzymała Jolanta Dakowska, Warmińsko-Mazurski Lider Młodzieżowego Wolontariatu, od lat zaangażowana w działalność społeczną, a także promocję Konkursu „Ośmiu Wspaniałych”.

Jednocześnie obaj laureaci edycji ogólnopolskiej „Ośmiu Wspaniałych” pochodzący z naszego województwa, jak i trzynaścioro laureatów edycji powiatowych i gminnych wraz z opiekunami otrzymało od Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego listy gratulacyjne i nagrody.

Podczas spotkania zostały również ogłoszone wyniki oraz wręczone wyróżnienia laureatom Wojewódzkich Konkursów organizowanych rokrocznie w ramach Dni: Wojewódzkiego Konkursu Plastycznego i Grafiki Komputerowej „Dzięki rodzinie nigdy się nie poddaję” oraz Wojewódzkiego Konkursu Literackiego „Współczesne twarze Dobrego Samarytanina”.

- Przygotowanie XIII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny

W dniu 16 listopada 2010 r. miało miejsce spotkanie przedstawicieli m. in. lokalnych samorządów, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, organizacji pozarządowych, placówek edukacji i kultury i innych podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz rodzin. Podczas spotkania wybrano hasło przewodnie kolejnej, XIII edycji Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny na następny rok w brzmieniu: „Rodzina najważniejsza! – Postaw na rodzinę”. Termin XIII Dni Rodziny ustalono na 18 maja – 10 czerwca 2011 r.

W spotkaniu wzięło udział ok. 100 osób.

Zorganizowano je przy współpracy z Wydziałem Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego i Radą ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Wybrane hasło nawiązywało do Ogólnopolskiej Kampanii „Postaw na rodzinę!”, organizowanej na terenie kraju przez Krakowską Akademię Profilaktyki. Z organizatorami Kampanii ustalono, że ogólnopolskie podsumowanie jej II etapu będzie miało miejsce w Olsztynie, podczas uroczystej Inauguracji XIII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny w maju 2011 r.

Działanie I.2.2. – Promowanie dobrych praktyk na rzecz wspierania i rozwoju rodziny.

Promowanie najciekawszych rozwiązań ukierunkowanych na wspieranie i rozwój rodziny, a także powrót osób na rynek pracy było prowadzone m. in. na łamach Biuletynu nr 25 Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz podczas konferencji, spotkań i warsztatów organizowanych w ramach XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny. Część z tych działań była finansowana z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Działanie I.2.3. – Inicjowanie organizowania spotkań szkoleniowo-informacyjnych dla przedstawicieli lokalnych instytucji w celu tworzenia wspólnych inicjatyw środowiskowych wspierających rodzinę.

W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – Projekt systemowy ROPS, w województwie systematycznie organizowane były spotkania z przedstawicielami samorządów lokalnych, w celu ułatwienia prowadzenia działań, mających na celu aktywizowanie osób i rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Ukazywane były różne formy wsparcia, dzięki którym osoby zagrożone uzyskiwały możliwość poprawy swego funkcjonowania i lepszego radzenia sobie w codziennych sprawach bytowych.

Projekt systemowy ROPS finansowany jest z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Działanie I.2.4. – Inicjowanie wprowadzania do corocznych budżetów samorządów lokalnych zapisów dotyczących wydatków na wspieranie podmiotów działających na rzecz rodzin

1. Wsparcie finansowe ze środków samorządów lokalnych

W oparciu o dane ankietowe uzyskane od lokalnych samorządów można stwierdzić, że część z nich przeznacza środki własne na wspieranie działań kierowanych do rodzin zamieszkujących na terenie danej gminy. Działania te realizowane są m. in. przez organizacje pozarządowe w ramach złożonych projektów konkursowych.

Organizacje pozarządowe były również dofinansowywane ze środków samorządów lokalnych.

W 2010 r. 33 lokalne samorzady dofinansowały 125 projektów na łączną kwotę 1,353 mln zł. (w 2009 r. była to kwota 1,995 mln zł na 143 projekty dofinansowane przez 37 samorządów).

2. Wsparcie finansowe ze środków Samorządu Województwa

W ramach realizacji wojewódzkiego „Programu współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2010” przeprowadzono łącznie 3 otwarte konkursy ofert, związanych z realizacją zadań w zakresie pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, na wykonanie zadań publicznych Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Ogółem na konkurs wpłynęło 79 ofert organizacji pozarządowych. Łączna kwota oczekiwanego dofinansowania wynosiła ponad 2,5 mln zł,

W wyniku rozstrzygnięcia ww. konkursów dofinansowano realizację 36 zleconych zadań publicznych na kwotę 480.512 zł. Łącznie wsparto 31 organizacji pozarządowych, w tym:

- z zakresu pomocy społecznej dofinansowano realizację 26 zleconych zadań publicznych na kwotę 165,3 tys. zł – liczba uczestników 102.500 osób (z czego 94.580 to odbiorcy pomocy żywnościowej z Banku Żywności w Olsztynie),
- z zakresu przeciwdziałania narkomanii dofinansowano realizację 3 zleconych zadań publicznych na kwotę 22 tys. zł – liczba uczestników to 447 osób.
- z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych ze środków PFRON, będących w dyspozycji Samorządu Województwa dofinansowano realizację 7 zleconych zadań publicznych na kwotę 293,2 tys. zł - liczba uczestników to 257 osób.

Łączna liczba mieszkańców województwa – uczestników dofinansowanych projektów wyniosła 103.204 osoby.

W ramach omawianych dotacji w 2010 r. dofinansowano m.in.:

- programy na rzecz osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym,
- działania promujące politykę prorodzinną,
- inicjatywy na rzecz rozwoju wolontariatu w obszarze polityki społecznej,
- programy profilaktyczno-edukacyjno-informacyjne dla dzieci, młodzieży i ich rodzin, w tym grup podwyższonego ryzyka,
- programy pomocy osobom dotkniętym uzależnieniami,
- programy pomocy dzieciom i dorosłym osobom niepełnosprawnym,
- warsztaty, zajęcia i kursy dla osób niepełnosprawnych,

W zakresie działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe na rzecz osób niepełnosprawnych, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, dofinansowano, koszty działalności obsługowo-rehabilitacyjnej Zakładu Aktywności Zawodowej w Elblągu, którego Organizatorem jest Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych w wysokości 640.070 zł oraz Zakładu Aktywności Zawodowej – Polskiego Związku Niewidomych w Olsztynie, którego Organizatorem jest Zarząd Główny Polskiego Związku Niewidomych w Warszawie w wysokości 450.118 zł.

Ponadto, ze środków PFRON, będących w dyspozycji Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, zostało przyznane dofinansowanie:

- Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Nidzicy na Budowę Centrum Rehabilitacyjno-Edukacyjnego przy ul. Krzywej w Nidzicy w wysokości 301.262,57 zł.
- Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Ostródzie na nadbudowę istniejącego Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego przy ul. Grunwaldzkiej 19A w Ostródzie o część rehabilitacyjną w wysokości 200.000 zł.

3. Wsparcie finansowe z budżetu Wojewody Warmińsko-Mazurskiego

W roku 2010 Wojewoda Warmińsko-Mazurski ogłosił 3 konkursy dla podmiotów uprawnionych, ubiegających się o dotację na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, na które przeznaczył w ramach własnego budżetu kwotę w wysokości ponad 1,1 mln zł, z tego:

- 598.130 zł na realizację zadania *Przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka oraz wsparcia rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w sytuacjach kryzysowych*. Konkurs ogłoszony był z przeznaczeniem na realizację 49 projektów, w ramach zadań obejmujących:
 - rozwój lokalnych sieci ośrodków oparcia społecznego wzmacniającego środowisko rodzinne,
 - inne rozwiązania nowatorskie z zakresu polityki społecznej,

- przeciwdziałanie izolacji i marginalizacji społecznej osób i rodzin w kryzysie oraz osób podlegających przemocy, w tym także niepełnosprawnych i starszych,
- organizację zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- aktywizację osób starszych poprzez włączanie w działania na rzecz środowiska lokalnego,
- profilaktykę zapobiegania uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży. Warsztaty edukacyjne i komunikacyjne, organizacja czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań, pogadanki itp.,
- wsparcie osób z chorobą Alzheimera, w tym rozwój usług na rzecz osób chorych i ich rodzin, poprzez poradnictwo specjalistyczne, dzienne formy wsparcia,
- wsparcie osób niepełnosprawnych, w tym rozwój wolontariatu na rzecz pomocy i aktywizacji osób niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania, wsparcie rodzin z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną oraz realizacja zadań na rzecz osób niepełnosprawnych, rozwijających umiejętności społeczne itp.
- 124.362 zł na realizację zadania *Organizacja letniego wypoczynku dla dzieci z terenów dotkniętych powodzią*, z przeznaczeniem na 3 projekty dotyczące realizacji zadań oferujących m.in. wsparcie psychologiczne dzieciom z rodzin poszkodowanych w wyniku zeszłorocznej powodzi,
- 425.774 zł na realizację zadania *Powrót osób bezdomnych do społeczności*, z przeznaczeniem na realizację 12 projektów dotyczących świadczenia pomocy na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, z uwzględnieniem tworzenia stacjonarnych miejsc zabezpieczenia podstawowych potrzeb oraz aktywizacji i usamodzielniania osób bezdomnych, w tym poradnictwa, terapii, mieszkań chronionych dla osób wychodzących z bezdomności.

Tabela nr 4

Dotacje w ramach realizacji Wojewódzkiego Programu współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2010⁷⁷ – w części dotyczącej polityki społecznej.

Lp.	Przedmiot	Rok			
		2007	2008	2009	2010
1.	Liczba dotacji na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (w tym polityki prorodzinnej)	26	25	21	26
2.	Kwota dotacji na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i polityki prorodzinnej (w zł)	90 000	100 000	107 000	165 000
3.	Liczba dotacji na realizację zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	43	22	37	3
4.	Kwota dotacji na realizację zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień (w zł)	660 000	210 000	545 100	22 000
5.	Liczba dotacji na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych	-	-	6	7
6.	Kwota dotacji na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (w zł)	-	-	225 540	293 200

Zródło danych: materiały własne ROPS.

Działanie I.2.5. – Inicjowanie potrzeby opracowywania przez samorzady lokalne systemu form wsparcia dla rodzin i ich upowszechnianie.

Działanie to było realizowane w ramach systematycznej współpracy z lokalnymi samorządami podczas organizowanych seminariów i szkoleń, a także w ramach indywidualnych kontaktów z ich przedstawicielami.

Ponadto istotne przedsięwzięcia zostały zrealizowane w 2010 r. w ramach Poakcesyjnego Programu Wspierania Obszarów Wiejskich. Zostały one przedstawione w dalszej części *Raportu*.

Działanie I.2.6. – Organizowanie, za pośrednictwem podmiotów współpracujących z Samorządem Województwa, konkursów na szczeblu wojewódzkim promujących najciekawsze inicjatywy lokalne dotyczące szeroko pojętych spraw związanych z rodziną.

Samorząd Województwa dofinansował kwotą 2.6 tys. zł zorganizowanie w ramach Dni Rodziny dwóch wojewódzkich konkursów, a także współpracował przy ich przeprowadzeniu:

1. VII Konkurs Plastyczny i Grafiki Komputerowej pt. „Z rodziną nigdy się nie poddaję”

Według organizatorów, na Konkurs Plastyczny i Grafiki Komputerowej, zorganizowany przez Forum Prorodzinne – Stowarzyszenie Wspierania Działań Prorodzinnych i Radę ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego przy współpracy ze Szkołą Podstawową nr 30 w Olsztynie, Spółdzielczą Radą Osiedla „Jaroty”, Oddziałem Okręgowym Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” w Olsztynie, Kuratorium Oświaty oraz Pałacem Młodzieży w Olsztynie, wpłynęło ponad 430 prac.

Komisja konkursowa wyłoniła 48 laureatów Wojewódzkiego Konkursu Plastycznego i Grafiki Komputerowej pt. „Z rodziną nigdy się nie poddaję”, przyznając 6 nagród i 6 wyróżnień za grafikę komputerową oraz 20 nagród i 16 wyróżnień za prace plastyczne, w tym 6 nagród Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz 1 nagrodę specjalną Dyrektora S.P. nr 30 w Olsztynie.

Konkurs cieszył się dużym zainteresowaniem, o czym świadczyły nadesłane prace, będące na wysokim poziomie artystycznym. Prace laureatów można było oglądać m. in. na wystawie pokonkursowej podczas Podsumowania Dni Rodziny w październiku 2010 r. w holu Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

2. VII Konkurs Literacki pt. „Współczesne twarze Dobrego Samarytanina”

Organizatorami Konkursu byli: Oddział Okręgowy Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” w Olsztynie, Forum Prorodzinne – Stowarzyszenie Wspierania Działań Prorodzinnych, Oddział w Olsztynie, Pałac Młodzieży w Olsztynie oraz Stowarzyszenie Warmińska Inicjatywa Kulturalna, miał na celu skłonienie do refleksji nad postawą wobec ludzkiej krzywdy oraz bezinteresownym niesieniem pomocy. Na konkurs wpłynęło 187 prac 162 autorów – uczniów szkół podstawowych, młodzieży i osób dorosłych. Prace rozpatrywane były w czterech kategoriach: 1) wspomnienia i świadectwa, 2) listy, 3) wiersze, 4) inne (m. in. opowiadania, rozprawki, pamiętniki, eseje, wywiady).

Spośród wielu różnorodnych prac nadesłanych na Wojewódzki Konkurs Literacki nagrodzono 12 wypowiedzi, a 22 wyróżniono. Prócz tego Jury Konkursu specjalnym wyróżnieniem uhonorowało Urszulę Konieczkę, nauczycielkę z Gimnazjum w Karolewie, za zaangażowanie we wszystkie dotychczasowe edycje Konkursu.

Tabela nr 5
Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego I. 2.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok			
		2007	2008	2009	2010
1	Liczba lokalnych podmiotów włączających się w kolejne edycje Dni Rodziny	340	358	481	508
2	Liczba festynów, spartakiad, imprez kulturalnych	360	402	380	1296*

* Liczba ta zawiera również poszczególne formy aktywności w ramach danego wydarzenia (wydarzeń było 508)

Źródło danych: na podstawie relacji z przedsięwzięć, przesłanych ze środowisk lokalnych do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w latach 2007-2010

Cel szczegółowy I.3. – Wspieranie działań na rzecz poprawy sytuacji społecznej, ekonomicznej i prawnej rodzin.

Działanie I.3.1. – Promowanie przedsięwzięć na rzecz opracowywania i realizacji programów wspierających rodziny, w tym m. in. dotyczących:

1. Ukazywania związku małżeńskiego jako podstawowego, zapewniającego poczucie bezpieczeństwa małżonków oraz ich dzieci (w odróżnieniu od konkubinatów i innych, bardziej luźnych form wspólnego zamieszkiwania i życia),

Zapytania dotyczące realizowanych form pracy skierowano do 5 podmiotów, których część dekanatów znajduje się na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, tj.: Kurii Metropolitalnej Archidiecezji Warmińskiej oraz do pozostałych 4 Kurii Diecezjalnych: w Elku, Elblągu, Toruniu i Płocku.

Odpowiedź nadesłały poniższe 3 podmioty:

- Kuria Metropolitalna Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie
 - Na terenie 15 miast i gmin leżących na terenie Archidiecezji, tj.: Bartoszyce, Braniewa, Dobrego Miasta, Fromborka, Jezioran, Kętrzyna, Mrągowo, Olsztyna, Olsztynka, Ornety, Ostródy, Srokowa, Szczytna, Wrzesiny i Rozóg odbywają się spotkania mające na celu przygotowanie młodych ludzi do zawarcia Sakramentu Małżeństwa w kościele. Natomiast na terenie 12 spośród nich działają przy parafiach Poradnie Rodzinne, w przeważającej części 1x w tygodniu, w tym w Olsztynie przy czterech parafiach, a w Mrągowie i Kętrzynie przy dwóch.
 - W poradniach, poza przygotowaniem narzeczonych do małżeństwa, prowadzone jest poradnictwo dotyczące właściwej komunikacji w małżeństwie i rodzinie, a także edukacja w zakresie odpowiedzialnego rodzicielstwa, w tym umiejętności stosowania naturalnych metod diagnozowania płodności i planowania rodziny.
 - W Olsztynie działa Chrześcijański Ośrodek Poradnictwa i Terapii.
 - Od 18 lat organizowane są w Gietrzwałdzie dwa razy do roku rekolekcje dla małżonków pt. „Ku lepszemu porozumieniu w małżeństwie i rodzinie”, prowadzone przez terapeutów, psychologów, doradców życia rodzinnego z terenu całego kraju.
 - Rekolekcje dla małżonków organizowane są również w Szczytnie i Dobrym Mieście.
 - W 2010 r. w okresie Wielkiego Postu, Wydział Duszpasterski Kurii w Olsztynie skierował do księży proboszczów Komunikat zachęcający do organizowania comiesięcznych mszy św. i spotkań dla małżonków obchodzących rocznice ślubu w danym miesiącu.
 - W Braniewie od wielu lat odprawiana jest msza św. dla młodych małżeństw w Parafii św. Antoniego.
- Kuria Diecezjalna w Elku
 - W 2010 r. na terenie Diecezji 2253 pary zawarły związek małżeński, w tym było 48 małżeństw mieszanych.
 - Na terenie Diecezji Elckiej w 2010 r. działało 15 Poradni Rodzinnych, w tym 1 specjalistyczna w Suwałkach (ale nie znajdująca się w obrębie woj. warmińsko-mazurskiego).

- Kuria podkreśla chęć współpracy z lokalnymi samorządami w kwestii poszerzenia funkcjonowania Poradni przyparafialnych ale brak jest na razie zainteresowania w tej kwestii.
 - Dla małżeństw z różnym stażem małżeńskim organizowane są w parafiach tzw. Msze św. Jubileuszowe
 - Ponadto w jedną niedzielę w miesiącu proboszcz zaprasza na specjalną Mszę św. wszystkie małżeństwa, które w danym miesiącu na przestrzeni ubiegłych lat zawarły związek małżeński i obchodzą swoją rocznicę.
- Kuria Diecezjalna w Toruniu
 - W 2010 r. na terenie Diecezji 723 pary zawarły związek małżeński.
 - W 2010 r. na terenie 6 miast, Działdowa, Rybna, Lidzbarka Welskiego, Lubawy, Kurzętnika, Nowego Miasta Lubawskiego i Jabłonowa Pomorskiego, tj. tych, w których znajduje się siedziba dekanatu, działały przy parafiach Poradnie Rodzinne. Ze względu na potrzebę zapewnienia dyskrecji, szczególnie w małych środowiskach, praktykowana była forma kontaktowania się z osobą świadczącą poradnictwo rodzinne za pośrednictwem duszpasterza danej parafii.
 - Spotkania z młodymi małżeństwami organizowane były w ramach wielkopostnych i adwentowych rekolekcji parafialnych.

2. Umiejętności wychowawczych (m.in. „Szkoły dla Rodziców i Wychowawców”)

W roku 2010 realizowane były działania mające na celu pomoc rodzicom we właściwym wypełnianiu funkcji wychowawczych.

- Kuratorium Oświaty w Olsztynie przekazało Urzędowi Marszałkowskiemu poniższe dane.
 - Placówki oświatowe, w tym szkoły, wspomagały rodzinę w funkcjach wychowawczych. Każda szkoła, zgodnie z wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu MEN z dnia 15 lutego 1999 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego miała opracowany program wychowawczy, który był konsultowany z rodzicami.
 - Rodzice mieli również możliwość korzystania z pomocy dla swoich dzieci w 25 poradniach psychologiczno-pedagogicznych na terenie województwa.
- Działalność wszystkich poradni psychologiczno-pedagogicznych w województwie warmińsko mazurskim skierowana była głównie na udzielanie pomocy rodzinom. Porady w szczególności dotyczyły problemów wieku dorastania, udzielania wsparcia w sytuacji kryzysu w rodzinie oraz występowania problemów emocjonalnych, wychowawczych, dydaktycznych. Dominowały problemy związane z trudnościami edukacyjnymi dzieci i młodzieży oraz trudnościami wychowawczymi wynikającymi z występowania zaburzeń emocjonalnych w znacznym stopniu uwarunkowanych nadpobudliwością psychoruchową.
- Pomoc poradni w formie warsztatów udzielana była nauczycielom, rodzicom i wychowawcom.

Problemy wymagające terapii obejmowały: uzależnienia, konflikty w rodzinie, trudności wychowawcze, zaburzenia komunikacji interpersonalnej, moczenie nocne, ADHD, nadpobudliwość, nadruchość, kryzys wieku dojrzewania, próby samobójcze dzieci, zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny z powodu nieobecności ojca, zaburzenia zachowania.

- W każdej szkole istnieje obowiązek prawny opracowania i realizacji programu profilaktyki dostosowanego do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska. W szkołach województwa realizowanych było w sumie kilkadziesiąt różnego rodzaju programów profilaktycznych.
- Ponadto w szkołach realizowany był również program rządowy „Radosna szkoła”. Na jego realizację przeznaczono ponad 1,4 mln złotych, które skierowano do 193 szkół. Z tego rodzaju wsparcia skorzystało ogółem blisko 15 tys. dzieci.
- Według danych uzyskanych na podstawie ankiet z lokalnych samorządów oraz ośrodków doskonalenia nauczycieli w styczniu 2011 r. program profilaktyczny „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” był realizowany w 2010 r. na terenie 14 gmin (w 2009 – 20 gmin). W ramach programu zrealizowano łącznie 26 warsztatów (w 2009 – 11) dla ok. 540 uczestników (w 2009 – 1900 uczestników)
- Na podstawie danych uzyskanych z Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli funkcjonujących w województwie warmińsko-mazurskim, w 2010 r. realizowano również różnorodne programy i inicjatywy profilaktyczno-edukacyjne kierowane do nauczycieli, rodziców oraz uczniów, takie jak np.:
 - Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie, m. in.:
 - „Szkoła dla rodziców i wychowawców”
 - „Jak wspierać uczniów w okresie dorastania”
 - „Prowadzenie szkolnych kół wolontariatu”
 - „Praktyczna strona współpracy z rodzicami”
 - Seminaria: (m. in. „Reakcje na kłopotliwe pytania uczniów uczestniczących w WdŻwR”; „W trosce o relacje Szkoła-Rodzina-Parafia”)
 - Konferencja „TSR w pracy wychowawczej”
 - Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie, m. in.:
 - „Trudna sztuka dojrzewania”
 - „Jak motywować uczniów do nauki”
 - „Wartości ogniwem integrującym środowisko szkolne”
 - Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu, m. in.:
 - Trzysemestralne studia podyplomowe „Edukacja prorodzinną”
 - Szkolenie dla nauczycieli połączone z lekcją pokazową dla młodzieży „Profilaktyka przedwczesnej inicjacji seksualnej – włącz ABS”
 - Warsztaty dla Rady Pedagogicznej (Program ORE) „Jak sobie radzić z prowokacyjnym zachowaniem uczniów. Metoda konstruktywnej konfrontacji”
 - Konferencja adresowana do rodziców „Rodzic najważniejszym nauczycielem dziecka”
 - Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elku, m. in.:
 - „Rozwiązywanie konfliktów w szkole” /zasady współpracy – kontrakt, komunikacja z rodzicami, mediacje jako sposób rozwiązywania konfliktów/
 - Konferencja na temat odpowiedzialności szkół za zapewnienie bezpieczeństwa uczniów
 - Szkolenia nauczycieli: (m. in. „Wspieranie uczniów o specyficznych potrzebach”; „Jak budować współpracę z rodzicami uczniów – praca wychowawcy z dorosłymi”; „Jak reagować na prowokacyjne zachowanie uczniów?”; „Jak prowadzić trudne rozmowy z uczniami?”)
 - Warsztaty „Jak radzić sobie z agresywnym zachowaniem małego dziecka?”

- Warmińsko-Mazurski ODN w Olsztynie, filia w Elku, m. in.:
 - o Seminarium „Reakcja na kłopotliwe pytania uczniów uczestniczących w WdZwR”
 - o Seminarium „W trosce o relacje: Szkoła-Rodzina-Parafia”
 - o Warsztaty (m. in. „Praktyczna strona współpracy z rodzicami”; „Jak poruszyć wolę i serce ucznia aby mu się chciało chcieć?”)
 - o Konkursy dla dzieci, młodzieży i dorosłych (plastyczny, multimedialny, literacki) „Bądźmy świadkami miłości”
 - o Festiwal Talentów dla Rodzin Elku

Działanie I.3.2. – Badanie zakresu działań edukacyjnych i wychowawczych mających na celu przygotowanie do życia w rodzinie (m.in. przedmiot "Wychowanie do życia w rodzinie").

Według danych uzyskanych z Kuratorium Oświaty w Olsztynie, zajęcia edukacyjne „Wychowanie do życia w rodzinie” w 2010 r. przeprowadzane były we wszystkich szkołach województwa warmińsko-mazurskiego.

Zgodnie z przepisami prawa pełnoletni uczeń lub rodzic/opiekun prawny ucznia niepełnoletniego musi zgłosić w formie pisemnej dyrektorowi szkoły rezygnację w zajęciach. Najczęściej dotyczy to szkół ponadgimnazjalnych. Tego typu zgłoszeń jest stosunkowo niewiele, co znacznie uprościło zasady uczestnictwa na zajęciach z przedmiotu i spowodowało, że większość uczniów w lekcjach wychowania do życia w rodzinie uczestniczy.

Kursy kwalifikacyjne, nadające uprawnienia do nauczania przedmiotu „Wychowanie do życia w rodzinie”, organizowane były przez Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli z terenu województwa. Według danych przesłanych przez te placówki, w 2010 r. Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli zorganizował 1 kurs kwalifikacyjny, a ukończyło go 26 osób (w 2009 r. był to również 1 kurs, a liczba absolwentów wyniosła 23).

Działanie I.3.3. – Promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci, młodzieży oraz wprowadzania nowych form i metod np. kształcenia na odległość.

1. Na podstawie danych uzyskanych z Kuratorium Oświaty w Olsztynie pomoc stypendialna w roku szkolnym 2009/2010 przedstawiała się w województwie w sposób następujący.

Pomoc stypendialna udzielana uczniom w roku szkolnym 2009/2010 pochodziła m. in. z poniższych źródeł:

- Narodowy Program Stypendialny

Na dofinansowanie zadań wynikających z tego programu województwo otrzymało środki finansowe w kwocie ponad 31 mln zł, które przekazane zostały na wypłatę stypendiów i zasiłków szkolnych dla uczniów z ubogich rodzin. Taką pomocą zostało objętych ok. 54 tys. uczniów w województwie.

Dofinansowaniem w ramach programu „Wyprawka szkolna” zostało objętych ok. 10 tys. Uczniów szkół podstawowych, ok. 3.5 tys. uczniów gimnazjów, spośród tych liczb ok. 1.4 tys. to uczniowie niepełnosprawni.

- Stypendium Prezesa Rady Ministrów

Stypendia przyznawane za wybitne wyniki osiągane w nauce w roku szkolnym 2009/2010 otrzymało ogółem 165 uczniów na kwotę 425.700 zł. Wysokość stypendium wynosiła łącznie 2.580 zł, tj. 258 zł miesięcznie.

- Stypendium Ministra Edukacji Narodowej

Stypendia Ministra Edukacji Narodowej otrzymało w województwie 10 uczniów w kwocie 3.200 zł na osobę rocznie.

- Program stypendialny dla uczniów województwa wdrażany przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IX, Działanie 9.1, Poddziałanie 9.1.3. „Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych”

III edycja – „Program stypendialny szansą na rozwój edukacyjny uczniów Warmii i Mazur” – od września 2010 r.

Na realizację programu stypendialnego zaplanowano łącznie 1,32 mln zł (85% stanowi dofinansowanie EFS, 13,5% budżet państwa, 1,5% jednostki samorządu terytorialnego).

W ramach III edycji programu, w 2010 r. - 250 uczniów województwa (po 125 uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych) zostało objętych pomocą stypendialną.

W miesiącu grudniu 2010 roku wypłacono I transzę stypendium za okres od września do grudnia 2010 roku. Stypendium dla jednego ucznia wyniosło łącznie 1400 zł.

2. Kształcenie e-learningowe

Dane dotyczące różnych form kształcenia e-learningowego zostały uzyskane przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego z poniżej wymienionych wyższych uczelni publicznych i niepublicznych, funkcjonujących na terenie województwa warmińsko-mazurskiego:

- Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Jednostkami uniwersyteckimi najdłużej prowadzącymi kształcenie e-learningowe są: Autoryzowane Centrum Szkolenia Autodesk (szkolenia z systemów AutoCAD, Inventor), Wydział Nauk Technicznych i Wydział Matematyki i Informatyki prowadzące szkolenia z technologii sieciowych oraz Wydział Nauk Ekonomicznych i Wydział Nauk Ekonomicznych. Od kilku lat Uniwersytet wspiera proces dydaktyczny stosujący systemy zdalnego nauczania i dystrybucji treści. Od 2006 r. na serwerze umieszczane są materiały z informatyki (kurs EC DL) oraz materiały dydaktyczne dla kierunku Rolnictwo.

UWM wraz z 22 jednostkami akademickimi realizuje projekt Platforma Obsługi Nauki PLATON w ramach którego uruchomiono usługi naukowej interaktywnej telewizji HD, polegające na udostępnieniu środowisku naukowemu krajowej platformy dystrybucji naukowej interaktywnej telewizji HD i świadczenie usług opartych o treści cyfrowe dla edukacji, popularyzacji nauki i telemedycyny.

- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu

Kształcenie na odległość oraz kształcenie w ramach e-nauczania, było prowadzone przez Instytut Informatyki Stosowanej na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych w przedmiocie Systemy zarządzania bazami" oraz na studiach podyplomowych w przedmiocie "Elementy e-nauczania"

- Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku, filia w Ilawie

W szkole w roku akademickim 2009/2010 funkcjonuje platforma e-learningowa „Wirtualna pLatforma Ośrodka Dydaktycznego Edukacji Komplementarnej – WLODEK”, na której wykładowcy zamieszczają specjalnie przygotowane i opracowane materiały, notatki, fragmenty swoich skryptów i podręczników, teksty źródłowe, testy, pytania kontrolne, tematy dyskusji itp. Poza materiałami dydaktycznymi, na platformie umieszczane są informacje ogólne dla studentów, takie jak: zasady rejestracji, harmonogramy zajęć, wzory podań.

W I semestrze roku akademickiego przy pomocy platformy WLODEK prowadzonych było 12 przedmiotów w Płocku, Ilawie i Wyszkowie, z czego 3 przedmioty wyłącznie zdalnie, natomiast 9 metodą mieszaną (blended learning). Część zajęć prowadzona jest w murach uczelni, a resztę materiałów studenci mają obowiązek przerobić samodzielnie, pod nadzorem wykładowcy, korzystając z platformy e-learningowej.

Aby przygotować studentów do pracy na platformie WLODEK, wprowadzono na wszystkie kierunki studiów przedmiot „Edukacja na odległość”, w wymiarze 2 godzin wykładów oraz 4 godzin laboratorium.

- Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku, filia w Elku

W roku akademickim 2009/2010 w filii w Elku WSFiZ za pośrednictwem platformy LMS Moodle prowadzone były m. in.: Technologia informacyjna, Informatyka w zarządzaniu, Aplikacje biznesowe MS Office

- Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP, Wydział Nauk Humanistyczno-Społecznych w Olsztynie

Na kierunkach realizowanych przez WSP TWP w Warszawie uruchomiona jest ścieżka edukacyjna kształcenia na odległość na studiach niestacjonarnych.

Uczelnia posiada stosowną infrastrukturę telewizyjną oraz informatyczną, niezbędną do prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W październiku każdego roku przeprowadzane jest szkolenie dla studentów (przed pierwszym zjazdem) w zakresie korzystania z technik kształcenia na odległość.

Za pośrednictwem telewizji EDUSAT prowadzone są zajęcia dydaktyczne, których przekaz telewizyjny może zostać również udostępniony studentom w Zamiejscowych Salach Wykładowych. Zajęcia te są prowadzone dla wyodrębnionej grupy studentów.

Uczelnia posiada kadre nauczycieli akademickich przygotowanych do prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Udostępnia także na internetowej stronie głównej Uczelni program telewizyjny, zawierający godziny i terminy transmisji zajęć dydaktycznych, prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Materiały dydaktyczne przekazywane są studentom elektronicznie za pośrednictwem Wirtualnego Dziekanatu. Student ma dostęp do nagrań zajęć dydaktycznych w Bibliotece multimedialnej Uczelni (bibliotekach multimedialnych Wydziału).

3. Kształcenie ustawiczne

Na podstawie danych uzyskanych z Kuratorium Oświaty w Olsztynie, kształcenie ustawiczne na terenie województwa realizowane było w 2010 r. głównie w szkołach dla dorosłych, w tym: 132 szkołach policealnych (w tym 80 niepublicznych), 69 liceach ogólnokształcących (w tym 55 niepublicznych), 30 technikach uzupełniających (w tym 8 niepublicznych), 80 uzupełniających liceach ogólnokształcących (w tym 54 niepublicznych), 6 liceach profilowanych (w tym 3 niepublicznych), 3 technikach zaocznych, 5 zasadniczych szkołach zawodowych (w tym 1 niepubliczna), 13 gimnazjach, 7 centrach kształcenia ustawicznego i 6 centrach kształcenia praktycznego.

Jednym z zewnętrznych sposobów zapewnienia jakości procesu kształcenia dorosłych jest akredytacja placówek i ośrodków prowadzących kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych oraz placówek doskonalenia nauczycieli. Akredytację posiadało 17 placówek niepublicznych, 2 placówki publiczne (CKU w Kętrzynie i CKP w Działdowie) prowadzące działalność oświatową i 5 placówek nie będących szkołami lub placówkami oświatowymi. Warmińsko-Mazurskie Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie i Elblągu posiadają również akredytację i prowadzą, w zależności od potrzeb, ustawiczne doskonalenie nauczycieli w województwie.

Działanie I.3.4. – Inicjowanie kształtowania prawa oraz jego wprowadzania na szczeblu lokalnym i krajowym, w zakresie wzmocnienia i rozwoju rodzin.

1. Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego powołana przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego przesłała poniżej zamieszczone informacje o działaniach Rady podejmowanych w 2010 r.

Rada zajmowała stanowisko wobec istotnych problemów dotyczących rodzin, a występujących, zarówno w kraju, jak i w świecie. Między innymi występowała z:

- Deklaracją poparcia dla stanowiska młodzieży zawartego w oświadczeniu skierowanym do Organizacji Narodów Zjednoczonych i Świata Wydanego przez Międzynarodową Koalicję Młodzieży na Światowej Konferencji Młodzieży w Leon w Meksyku 26 sierpnia, 2010 r., w którym młodzież wyraziła dbałość o normalny, poprawny wizerunek rodziny, jej roli społecznej i o pozycję ludzi młodych będących przyszłością ludzkości.
 - Uznając, że w Polsce niezbędna jest dalekowzroczna strategia polityki prorodzinnej, zmierzająca do zabezpieczenia biologicznego bytu narodu i zastępstwa pokoleniowego, do poprawy jakości życia rodzin, a także kształtowania pozytywnego obrazu rodziny, w ramach programów politycznych partii, w środkach społecznego przekazu (prasie, radiu i telewizji), Rada przesłała do Kancelarii Senatu RP (na ręce Pana Marszałka Senatu RP VI Kadencji – Bogdana Borusewicza), do Rady ds. Rodziny Konferencji Episkopatu Polski (na ręce bp Kazimierza Górniego, Przewodniczącego Rady) Stanowisko Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie przyjętej przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
 - Ponadto Rada, w wymienionym okresie, występowała w ważnych sprawach społecznych głównie związanych z poprawnym wychowaniem patriotycznym młodego pokolenia (sprawa likwidacji audycji „Trójka na Kresach”, emitowanej w Programie 3 Polskiego Radia oraz zakłamań historii związanych z używaniem przez zachodnie środowiska medialne (prasa, telewizja) błędnego terminu „polski obóz koncentracyjny” i „polski obóz śmierci” w odniesieniu do obozu zagłady w Auschwitz oraz do innych nazistowskich obozów koncentracyjnych, zbudowanych przez Niemców podczas II wojny Światowej na terenie Polski.
2. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zachęcał podczas spotkań z przedstawicielami samorządów lokalnych, do podejmowania inicjatyw w zakresie stanowienia prawa lokalnego, które zawierałoby preferencje dla rodzin w opłatach lokalnych należności podatkowych, w korzystaniu przez członków rodzin z placówek kulturalnych, sportowych, umożliwienie przejazdów dzieci do szkół również na korzystanie z zajęć pozalekcyjnych.

Na podstawie informacji uzyskanych z powiatów i gmin można stwierdzić, że ten rodzaj wspierania rodzin nie znajduje zbyt dużego zrozumienia wśród lokalnych samorządów,

poza realizowanym obowiązkowym zadaniem, jakim jest m. in.: dożywianie, zapewnienie dowozu dzieci i młodzieży do szkół na zajęcia szkolne.

Nieliczne gminy, w drodze podjętej uchwały, udzielają dodatkowego wsparcia finansowego z tytułu urodzenia dziecka.

W 2010 r. dwie gminy miejskie wypłaciły jednorazowe świadczenia z tytułu urodzenia dziecka: Elbląg (500 zł), Olsztyn (200 zł)

Natomiast żadna z gmin wiejskich nie wypłaciła w 2010 r. omawianego świadczenia.

Działanie I.3.5. – Podejmowanie inicjatyw na rzecz aktywizacji zawodowej osób i rodzin znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz wspieranie otoczenia społecznego osób bezrobotnych (członków rodzin i in. osób zależnych).

1. Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich w komponencie Program Integracji Społecznej.

Ważnym narzędziem do podniesienia jakości życia mieszkańców najuboższych gmin wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego był Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich w komponencie Program Integracji Społecznej. W województwie warmińsko-mazurskim program realizowany był w 39 gminach wiejskich (w kraju uczestniczy łącznie 500 gmin).

Celem Programu Integracji Społecznej (PIS) jest wsparcie najsłabszych i najbiedniejszych polskich gmin w działaniach zmierzających do podniesienia poziomu integracji społecznej mieszkańców gminy na obszarach wiejskich.

Realizatorem Programu na poziomie centralnym jest Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Realizatorami Programu na poziomie regionalnym są Urzędy Marszałkowskie – Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej i Urzędy Wojewódzkie, działające we współpracy z Konsultantami Regionalnymi PPWOW. Realizatorami programu na poziomie lokalnym są gminy.

Program Integracji Społecznej wspierał gminy we wdrażaniu lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych poprzez finansowanie projektów z niej wynikających.

W ramach Programu świadczone były usługi dla: osób starszych (m.in.: kluby seniora, zajęcia kulinarne, wyjazdy do kina i teatru), dzieci i młodzieży (np. organizacja wypoczynku letniego, pomoc pedagoga, zajęcia pozalekcyjne, świetlice środowiskowe, warsztaty artystyczne, olimpiady wiedzy, kawiarenki internetowe, nauka języków obcych) oraz dla rodzin (m.in. festyny rekreacyjno-integracyjne, doradztwo prawne i psychologiczne, wsparcie edukacyjne i terapeutyczne dla rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne, wycieczki integracyjne do kina i teatru).

Konferencja regionalna podsumowująca wdrażanie PPWOW w komponencie Program Integracji Społecznej w Województwie Warmińsko-Mazurskim pt. „Wieś nowoczesna a wieś tradycyjna” miała miejsce w dniu 23 czerwca 2010 r. w Olsztynie.

W celu usprawnienia procesu realizacji Programu, odbyły się na terenie województwa spotkania informacyjno-szkoleniowych dla koordynatorów gminnych PPWOW, dla przedstawicieli gmin i usługodawców realizujących PIS, m. in. 2008 r. – 7 spotkań; 2009 r. – 4 spotkania; 2010 r. – 4 spotkania.

Szkolenia dotyczyły m. in.: „Organizacji i zasad rozliczania konkursów ogłaszanych w ramach Programu Integracji Społecznej”; „Sporządzania wniosków o zaliczkę oraz sprawozdań merytorycznych i finansowych zakończonych usług społecznych”; „Warsztatów utrwalania rezultatów PPWOW i aplikowania o dodatkowe środki finansowe”.

- W ramach PPWOW zrealizowano następujące usługi dla rodzin:
 - Utworzono 3 Punkty Konsultacyjne, w których odbywają się dyżury specjalistów prawnik, pedagog, psycholog, doradca zawodowy,
 - W 4 gminach prowadzono poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne, w gminie Kowale Oleckie zafunkcjonował asystent rodziny – 3 asystenci objęli usługami 11 rodzin marginalizowanych poprzez trening budżetowy, trening prowadzenia gospodarstwa domowego oraz żywnościowy i kompetencji wychowawczych,
 - W 3 gminach przeprowadzono warsztaty terapeutyczno-edukacyjne dla rodzin sprawujących opiekę nad dzieckiem niepełnosprawnym. Warsztaty miały na celu nabycie umiejętności prawidłowego prowadzenia procesu opieki nad osobą niepełnosprawną.
 - W 18 gminach odbyły się imprezy, spotkania integracyjne dla rodzin np. święto rodziny, dni rodziny, dzień taty, dzień mamy, turniej sportowe dla rodzin, itp.,
 - W 6 gminach zorganizowano różnego rodzaju warsztaty dla rodzin (kulinarne, taneczne, wokalne, rękodzielnicze ...).

Łącznie usługami dla rodzin objęto 34.147 osób

- W ramach PPWOW zrealizowano następujące usługi dla dzieci i młodzieży:
 - Łącznie w województwie usługami Programu objęto ponad 167 tyś. osób. Utworzono bądź reaktywowano działalność 35 świetlic, w których odbywały się zajęcia integracyjne i edukacyjne dla dzieci. W 34 gminach zorganizowano zajęcia pozalekcyjne, warsztaty i kółka zainteresowań: warsztaty plastyczne, muzyczne, teatralne, wokalne, rękodzielnicze, dziennikarskie, kursy komputerowe, językowe, zajęcia kompensacyjne itp.
 - Powstało 20 oddziałów ośrodków zabaw przedszkolnych dla najmłodszych dzieci. W mini-przedszkolach odbywały się zajęcia edukacyjno-wychowawcze, zarówno dla dzieci i rodziców. Istniała możliwość skorzystania z usług logopedy i psychologa. Zajęcia odbywały się średnio po 4 godziny, 4-5 razy w tygodniu.
 - W 29 gminach zorganizowano czas wolny w okresie wakacji oraz ferii w formie kolonii, półkolonii, obozów wędrownych, zielonych szkół.
 - W 5 gminach utworzono młodzieżowe drużyny pożarnicze, gdzie odbywały się zajęcia teoretyczne, praktyczne i sprawnościowe z zakresu wiedzy pożarniczej.
 - W gminie Janowiec Kościelny powstał Młodzieżowy Klub Integracji Społecznej, a w gminie Kowale Oleckie powstał Weekendowy Klub Młodzieżowy oraz Wakacyjny Klub Młodzieżowy.

Łącznie usługami dla dzieci i młodzieży objęto 41.050 osób.

- W ramach PPWOW zrealizowano poniższe usługi dla osób starszych:
 - Utworzono bądź reaktywowano działalność 16 Klubów Seniora. W ramach Klubów odbywały się m. in.: warsztaty taneczne, wokalne, komputerowe, rękodzielnicze, spotkania z kosmetyczką, fryzjerem i lekarzem
 - W 12 gminach objęto dzienną opieką i rehabilitacją 171 osób starszych i niepełnosprawnych. Wprowadzono również instytucję asystenta osoby starszej, której zadaniem było zapewnienie właściwej opieki lekarskiej, pomoc w realizowaniu

recept, zapewnienie bezpieczeństwa w mieszkaniu, przygotowywanie posiłków i organizacja czasu wolnego

- W 19 gminach zorganizowano wycieczki i spotkania integracyjne dla osób starszych
- W wielu gminach reaktywowano działalność kół gospodyń wiejskich
- W gminie Prostki powstał Klub „Femina +45”. W spotkaniach Klubu uczestniczyły osoby bezrobotne samotnie wychowujące dzieci. Nabyły one wiedzę z zakresu komunikacji interpersonalnej, profilaktyki zagrożeń, a także otrzymały porady kosmetyczne
- W gminie Płońska utworzono Uniwersytet III Wieku. W zajęciach i wyjazdach organizowanych w ramach Uniwersytetu uczestniczyło 37 osób.

Łącznie usługami dla osób starszych objęto ponad 4.900 osób.

2. Sytuacja na rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim

Działania związane z ograniczeniem bezrobocia stanowią bardzo istotny element realizacji jednego z najważniejszych celów polityki wobec rodziny.

Podobnie jak w 2009 r. rynek pracy w województwie warmińsko-mazurskim był w roku 2010 jednym z najtrudniejszych w kraju, zarówno pod względem popytu jak i podaży pracy.

Spowolnienie gospodarcze spowodowane światowym kryzysem finansowym, znalazło odzwierciedlenie w zjawiskach i procesach, dotyczących również regionalnego rynku pracy. Mimo niekorzystnych zjawisk w województwie warmińsko-mazurskim zauważamy stopniową stabilizację zjawisk związanych z rynkiem pracy.

- Stopa bezrobocia

Stopa bezrobocia, jaką odnotowano w regionie na koniec grudnia 2010 roku, wynosząca 20,0%, była wyższa niż przeciętnie w kraju, gdzie odnotowano w tym czasie stopę bezrobocia na poziomie 12,3%.

W województwie istnieje duże zróżnicowanie przestrzenne stopy bezrobocia (od 6,9% w Olsztynie, do 31,5% w powiecie Piskim), co negatywnie wpływa na realizację przez samorząd polityki prozatrudnieniowej.

- Liczba bezrobotnych

W stosunku do grudnia 2009 r., liczba bezrobotnych w województwie spadła o 3,0%, (w kraju wzrosła o 3,3%) i wynosiła na 31.12.2010 r. – 105 942 osób.

Największy wzrost bezrobocia w województwie odnotowano w:

- powiecie gołdapskim – o 14,9%,
- powiecie ostródzkim – o 11,6%,
- powiecie bartoszyckim – o 11,2%,

Tabela nr 6

Stopa bezrobocia w latach 2008-2010 w Polsce i w województwie warmińsko-mazurskim – stan na 31.12.2010

Wyszczególnienie	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Wzrost, spadek w pkt. %		
				3-2	4-3	4-2
1	2	3	4	5	6	7
Kraj	9,5	11,9	12,3	+ 2,4	+ 0,4	+ 2,8
Region	16,8	20,2	20,0	+ 3,4	- 0,2	+ 3,2

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych GUS

Wśród bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim przeważają kobiety. Ich liczba, na koniec 2010 roku, wynosiła 56 128, co stanowiło 53,0% ogółu bezrobotnych.

Prawie połowa bezrobotnych zarejestrowanych w województwie (52 272 osób, tj. 49,3%) zamieszkuje na wsi.

W grudniu 2010 roku, prawo do pobierania zasiłku przysługiwało 21 709 osobom, co stanowiło jedynie 20,5% populacji bezrobotnych (105 942 osób).

Niepokoici wśród bezrobotnych najwyższy odsetek osób (50,3 %) w wieku największej aktywności zawodowej, tj. do 34 roku życia.

- Liczba bezrobotnych według kryterium wieku:
 - największy udział w 2010 roku miały osoby w wieku od 25 do 34 lat. Wynosił on 28,6%, wzrósł w stosunku do 2009 roku o 0,7 pkt proc.,
 - również istotny był wysoki udział młodzieży do 25 roku życia – 21,7% w grupie bezrobotnych,
 - bezrobotni w najstarszych grupach wiekowych 55–59 oraz 60–64 lata to odpowiednio 7,8% i 1,5% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych,
 - osoby od 45 do 54 roku życia stanowiły 21,3% w ogólnej liczbie bezrobotnych,
- Liczba bezrobotnych ze względu na czas pozostawania bez pracy

48,9% ogółu zarejestrowanych (ok. 52 tys. osób) były to osoby długotrwale bezrobotne.

W trosce o bezpieczeństwo socjalne i ekonomiczne bezrobotnych i członków ich rodzin, obowiązująca ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy gwarantuje pewne zabezpieczenia w postaci zasiłków osłonowych z tytułu bezrobocia, a także aktywizację zawodową i społeczną poprzez subsydiowane zatrudnienie, szkolenia, czynne pośrednictwo pracy, poradnictwo i informację zawodową.

W województwie warmińsko-mazurskim w 2010 roku z podstawowych form aktywizacji bezrobotnych (subsidiowane zatrudnienie, szkolenia, staże, prace społecznie użyteczne, przygotowanie zawodowe dorosłych), skorzystało ogółem ponad 50 tys. osób.

Poza tym, prawie 49 tys. osób bezrobotnych podjęło pracę na wolnym rynku, korzystając z pośrednictwa służb zatrudnienia lub wykazując własną inicjatywę.

W stosunku do bezrobotnych zastosowanie miały także inne usługi i instrumenty rynku pracy, takie jak np.: finansowanie kosztów przejazdu do pracodawcy, finansowanie kosztów zakwaterowania w miejscu pracy, dodatki aktywizacyjne, poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, pośrednictwo w ramach sieci EURES (Europejskie Służby Zatrudnienia).

W 2010 roku, z Funduszu Pracy wydatkowano:

- kwotę ok. 327,3 mln zł (57,6 % ogółu wydatków) na programy na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji bezrobotnych w województwie,
- kwotę ponad 212 mln zł (37,4 % ogółu wydatków) na wypłatę zasiłków dla bezrobotnych.

- Programy zatrudnieniowe dla bezrobotnych finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego – Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL)

W okresie programowania, obejmującym lata 2007-2013, Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie (WUP) pełni rolę Instytucji Wdrażającej dla całego Priorytetu VI i Działania 8.1 w ramach Priorytetu VIII.

Od początku realizacji PO KL w ramach dotychczas zakontraktowanych projektów wsparcie uzyska ok. 55 tys. osób – mieszkańców naszego regionu w tym ok. 41 tys. osób bezrobotnych. Dzięki dotacjom udzielanym w ramach projektów współfinansowanych ze środków EFS powstało lub w najbliższym czasie powstanie ok. 5.350 nowych firm.

3. Współpraca Samorządu Województwa z Bankiem Żywności w Olsztynie w ramach projektu „Pomoc żywnościowa dla najuboższych mieszkańców regionu Warmii i Mazur w latach 2007-2009”

Istotnym czynnikiem wpływającym na poprawę warunków życia rodzin najuboższych, a jednocześnie przyczyniającym się do zwiększenia aktywności środowisk lokalnych jest porozumienie Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z Bankiem Żywności w Olsztynie.

Wobec występowania problemów socjalno-bytowych mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego, w tym zaspokajania potrzeb żywieniowych, strony porozumienia uznały za niezbędne podjęcie działań na rzecz pozyskiwania żywności dla najuboższych mieszkańców województwa.

Współpraca obejmuje:

- podejmowanie działań umożliwiających pozyskiwanie żywności dla rodzin najuboższych województwa warmińsko – mazurskiego,
- upowszechnianie idei przeciwdziałania marnotrawstwu żywności i wykorzystywania jej na potrzeby środowisk wymagających systematycznego wsparcia,
- rozwój wolontariatu,
- pomoc w zatrudnieniu.

W 2010 r. współpracę z Bankiem Żywności podjęło 394 podmiotów, w tym m. in. samorządy gminne, organizacje pozarządowe i szkoły.

Tabela nr 7

Pomoc żywnościowa udzielona mieszkańcom województwa w latach 2004-2010

Lp.	Działanie	Rok						
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1.	Liczba osób objętych pomocą /w tys./	120	130	140	135	120	128	96
2.	Ilość wydanych artykułów spożywczych /w tonach/	1.170	2.800	3.000	3.500	3.000	5.536	5302

Źródło danych: Bank Żywności w Olsztynie

Działanie I.3.6. – Promowanie działań na rzecz poprawy warunków mieszkaniowych rodzin oraz zapobiegania eksmisjom.

Według danych nadesłanych przez ponad 90% gmin wynika, że w 2010 r., stan zagrożenia osób i rodzin eksmisjami uległ pogorszeniu w stosunku do roku 2009.

W samych tylko mieszkaniach komunalnych, 3.005 rodzin i 848 osób samotnych zagrożonych było eksmisją z tytułu zalegania z opłatami.

Natomiast 1.735 rodzin posiadało sądowy nakaz eksmisji. Nakaz ten dotknął również 560 osób samotnych.

W gminach nie są prowadzone statystyki dotyczące zagrożenia eksmisją i jej wykonywaniem z lokali, będących własnością spółdzielni mieszkaniowych i innych podmiotów.

Urząd Marszałkowski, w ramach współpracy z lokalnymi samorządami zachęcał, aby korzystać z prawnych możliwości, które daje Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym

wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych, w obszarze poprawy warunków mieszkaniowych w danej gminie oraz zapobiegania groźbie eksmisji rodzin.

Na podstawie badań ankietowych ROPS ze stycznia 2011 r. z lokalnych samorządów uzyskano poniższe dane.

- Samorządy miejskie

W 2010 roku 10 gmin miejskich (na 49) miało opracowane wieloletnie (4-7 lat) programy gospodarowania zasobami mieszkaniowymi. Były to: Szczytno, Pisz, Ostróda, Olsztyn, Orneta, Lubawa, Hawa, Giżycko, Elbląg, Dobre Miasto.

Warto podkreślić, że w Orniecie z inicjatywy M-GOPS zostało podpisane porozumienie między Ośrodkiem a Towarzystwem Budownictwa Społecznego TBS, umożliwiające osobom posiadającym zadłużenie w opłacaniu czynszu w mieszkaniach komunalnych, odpracowanie go na budowach prowadzonych przez TBS.

Ponadto miasto Elbląg obok programu gospodarowania zasobami mieszkaniowymi, realizował również Program Budownictwa Mieszkaniowego na lata 2007-2010.

- Samorządy gminne

W 2010 roku 3 gminy (na 67) miały opracowane czteroletnie programy gospodarowania zasobami mieszkaniowymi. Były to: Kowale Oleckie, gmina Elk i gmina Bartoszyce.

Tabela nr 8

Liczba rodzin i osób zagrożonych eksmisją z tytułu zalegania z opłatami za czynsz w mieszkaniach komunalnych w latach 2004-2010

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba rodzin zagrożonych eksmisją z tytułu zalegania z opłatami	1.800	2.670	1.382	4.812	2.640	2.940	3.005
Liczba osób samotnych zagrożonych eksmisją z tytułu zalegania z opłatami	5.500	440	1.787	966	760	542	848

Zródło danych: badania ankietowe ROPS ze stycznia 2011 r.

Tabela nr 9

Liczba rodzin i osób posiadających sądowy nakaz eksmisji w latach 2004-2010

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba rodzin posiadających sądowy nakaz eksmisji	700	450	652	1.245	1.615	1.096	1.735
Liczba osób samotnych posiadających sądowy nakaz eksmisji	1.700	260	1.139	507	530	231	560

Zródło danych: badania ankietowe ROPS ze stycznia 2011 r.

Dane dotyczące poszczególnych lat są w dużej mierze szacunkowe, gdyż w wielu przypadkach nie zawierają informacji dotyczących mieszkań spółdzielczych i innych niż komunalne.

W tej sytuacji o wiele więcej osób i rodzin niż podano, zagrożonych było eksmisją z tytułu zalegania z opłatami.

Działanie I.3.7. – Promowanie różnych form zatrudnienia kobiet (przyjaznych rodzinie).

Należy podkreślić, że Kodeks Pracy przewiduje kilka rozwiązań dotyczących elastycznych form zatrudnienia, jak: telepraca, praca tymczasowa, tzw. leasing pracowników, praca na zastępstwo (na czas określony), praca w domu, a także w niepełnym wymiarze w różnych formach: ½ lub ¾ etatu. Taka forma zatrudnienia ułatwia kobietom powrót do pracy po urodzeniu dziecka.

Było to preferowane w działaniach realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w województwie warmińsko-mazurskim.

Tabela nr 10
Wskaźniki osiągnięcia celu I. 3.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok			
		2007	2008	2009	2010
1	Liczba podmiotów realizujących działania edukacyjne i wychowawcze mające na celu przygotowanie do życia w rodzinie	większość z 1.484 szkół funkcjonujących w województwie	większość z 1.583 szkół funkcjonujących w województwie	większość z 1.486 szkół funkcjonujących w województwie	większość z 1.472 szkół funkcjonujących w województwie
2	Liczba samorządów współpr. z Samorz. Wojew. przy realizacji programów profilakt. wspierających właściwe wypełnianie funkcji wych. w rodzinach.*	24	16	0	0
3	Liczba grup warsztatowych "Szkół dla Rodziców i Wychowawców"	137	78	113	26
4	Liczba lokalnych programów mieszkaniowych	7	15	13	13

Źródło danych: badania ankietowe ROPS ze stycznia 2011 r. oraz informacje z Kuratorium Oświaty w Olsztynie

*Dotyczy jedynie samorządów, które sfinansowały przeszkolenie realizatorów programu profilaktyczno-edukacyjnego „Szkoła dla rodziców i wychowawców”

PRIORYTET II
Wspieranie podmiotów pomagających rodzinom
w sytuacjach problemowych, kryzysowych

Cel ogólny : Stworzenie w województwie systemu wspierania rodzin w sytuacjach problemowych, kryzysowych

Cel szczegółowy II.1. – Rozwój infrastruktury i usług w zakresie opieki oraz poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego.

Z roku na rok wzrasta liczba rodzin doświadczających kryzysu, problemów często trudnych do samodzielnego rozwiązania. Ta sytuacja wymaga utworzenia profesjonalnego, sprawnie funkcjonującego systemu poradnictwa specjalistycznego, wsparcia rodzin oraz terapii rodzinnej. W tym celu niezbędne jest stworzenie odpowiedniej infrastruktury oraz dysponowanie specjalistyczną kadrami.

W oparciu o dane uzyskane z Sądów Okręgowych w Olsztynie i w Elblągu można stwierdzić, że coraz trudniej jest utrzymać małżeństwo.

Tabela nr 11

Dane dotyczące rozwodów i separacji

Lp.	Zagadnienie	2008	2009	2010
1.	Liczba orzeczonych rozwodów	2785	2957	2948
	- w tym w Elblągu	1032	1068	1037
	- w tym w Olsztynie	1753	1889	1911
2.	Liczba orzeczonych separacji (ogółem)	149	136	117
	- w tym w Elblągu	82	69	55
	- w tym w Olsztynie	67	67	62

Źródło danych: badania ankietowe ROPS ze stycznia 2011 r.

Działanie II.1.1. – Wspieranie tworzenia infrastruktury socjalnej na rzecz systemu specjalistycznej pomocy rodzinom (Dzienne Domy Pomocy Społecznej, Środowiskowe Domy Samopomocy, centra i kluby integracji społecznej, poradnie specjalistyczne, punkty poradnictwa, ośrodki interwencji kryzysowej, hostele, specjalistyczna kadra, opieka domowa nad ludźmi w podeszłym wieku, grupy wsparcia i in).

Na podstawie danych uzyskanych za pośrednictwem badań ankietowych z powiatowych centrów pomocy rodzinie, przeprowadzonych w lutym 2011 r., poniżej przedstawiono informacje dotyczące infrastruktury oraz poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego, świadczonego na terenie województwa w 2010 r.

1. Poradnie Rodzinne

W 2010 r. funkcjonowały 23 Poradnie Rodzinne na terenie 9 powiatów, tj: działdowskiego – 1, elckiego – 1, kętrzyńskiego – 2; lidzbarskiego – 1, mrągowskiego – 3; nowomiejskiego – 1, ostródzkiego – 2, piskiego – 1, węgorzewskiego – 2, w mieście Olsztynie – 9.

Dla porównania w 2009 r. funkcjonowało 25 Poradni Rodzinnych na terenie 11 powiatów, tj: braniewskiego – 1, działdowskiego – 2, elckiego – 1, lidzbarskiego – 1,

nowomiejskiego – 1, ostródzkiego – 2, piskiego – 1, szczycieńskiego – 4, węgorzewskiego – 1, w mieście Elblągu – 3, w mieście Olsztynie – 8.

Z przedstawionych danych wynika, że w porównaniu z rokiem 2009 o 2 zmalała liczba poradni rodzinnych oraz również o 2 zmalała liczba powiatów, na terenie których działały poradnie rodzinne.

Ponadto w 2010 r. w 12 powiatach poradnictwo rodzinne realizowane było w różnych formach i miejscach, np. przez: Katolickie poradnie rodzinne przy parafiach, Powiatowe punkty konsultacyjno-informacyjne, Ośrodki Interwencji Kryzysowej, Ośrodki Adopcyjno-Opiekuńcze oraz w strukturze PCPR (powiaty: bartoszycki, elbląski, ilawski, nidzicki, nowomiejski, olecki, olsztyński, piski).

W innych rejonach poradnictwo świadczone było, w miarę posiadanych możliwości, przez ośrodki pomocy społecznej.

Nie była to sytuacja zadowalająca, gdyż wiele rodzin pozbawionych było możliwości skorzystania z terapii, systematycznego wsparcia psychologicznego w trudnych sytuacjach życiowych. Przeciwdziałanie pogłębianiu się kryzysów i narastaniu problemów w rodzinach wymaga utworzenia profesjonalnego, sprawnie funkcjonującego we wszystkich powiatach, systemu poradnictwa specjalistycznego, wsparcia rodzin oraz terapii rodzinnej.

2. Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze

Miejscami, w których świadczone było poradnictwo specjalistyczne były również ośrodki adopcyjno-opiekuńcze. Według danych na dzień 31.12.10 r. będących w posiadaniu ROPS, wpisanych było do wojewódzkiego rejestru 8 OAO (Elk, Giżycko, Ostróda, dwa ośrodki w Elblągu, Węgorzewo, dwa ośrodki w Olsztynie).

W ośrodkach tych organizowane były również grupy wsparcia dla rodzin adopcyjnych, rodzin zastępczych, prowadzono szkolenia dla małżeństw przygotowujących się do przysposobienia dziecka lub podjęcia funkcji rodziny zastępczej.

3. Domy Dziennego Pobytu, Środowiskowe Domy Samopomocy oraz Domy Pomocy Społecznej

Dużym wsparciem dla rodzin był system specjalistycznej pomocy rodzinom, świadczony poprzez Domy Dziennego Pobytu i Środowiskowe Domy Samopomocy.

W roku 2010 w województwie warmińsko-mazurskim działało 33 Gminnych Środowiskowych Domów Samopomocy, 13 Ponadgminnych Środowiskowych Domów Samopomocy oraz 22 Dienne Domy Pomocy.

Natomiast całodobowe usługi opiekuńcze dla osób starszych świadczone były w województwie przez 41 Domów Pomocy Społecznej, 4 Rodzinne Domy Pomocy.

Szczegółowy wykaz infrastruktury pomocy społecznej opracowywany jest przez Biuro ds. pomocy i integracji społecznej ROPS Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego i znajduje się na stronie internetowej Urzędu <http://www.wrota.warmia.mazury.pl/> w zakładce POLITYKA SPOŁECZNA, w dziale POMOC I INTEGRACJA SPOŁECZNA.

4. Poradnie terapii uzależnień oraz placówki leczenia odwykowego

Ważnym systemowym rozwiązaniem służącym rodzinom, były gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wdrażane dzięki środkom uzyskiwanym z pobierania opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż detaliczną alkoholu. Dzięki temu możliwa była m. in. realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych, funkcjonowanie świetlic socjo-terapeutycznych oraz prowadzenie terapii osób uzależnionych.

Działanie II.1.2 – Doskonalenie i szkolenie kadr instytucji pomocy społecznej:

- **pracujących z rodzinami,**
- **realizujących zadania na rzecz aktywizacji zawodowej.**

1. Szkolenia finansowane ze środków pomocy społecznej

Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego zorganizował 6 szkoleń specjalistycznych dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Przeszkolono łącznie 435 osób w systemie warsztatowym, w małych grupach. Dotyczyły one pracy z rodziną oraz możliwości i zakresu świadczenia pomocy.

Przykładowa tematyka szkoleń:

- 1) Praca z rodziną i dzieckiem zaniedbanym, trudnym wychowankiem i młodzieżą niedostosowaną społecznie. Praca z rodziną dysfunkcyjną, wielodzietną. Komunikacja M. Rosenberga w wychowaniu i profilaktyce – 42 uczestników
- 2) Socjoterapia metodą pracy z dziećmi, młodzieżą, osobami starszymi – zagrożonymi niedostosowaniem społecznym.– 43 uczestników
- 3) Praca z klientem trudnym przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu. Sposoby radzenia sobie ze stresem – 47 uczestników
- 4) Super wizja pracy socjalnej – 20 uczestników
- 5) Praca z chorym psychicznie - stosowanie przymusu bezpośredniego wobec mieszkańców domów pomocy społecznej oraz zasady współpracy ośrodków pomocy społecznej i domów pomocy społecznej z zakładem psychiatrycznej opieki zdrowotnej – 63 uczestników
- 6) Zasady stosowania KPA w zakresie udzielanych świadczeń z ustawy o pomocy społecznej – na podstawie orzecznictwa samorządowego kolegium odwoławczych i sądów – 220. uczestników

Łącznie przeszkolono 435 osób.

2. Szkolenia zrealizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w 2010 r. w ramach Projektu systemowego „Efektywnie, Fachowo, Skutecznie na Warmii i Mazurach”

- 1) Akademia innowacyjnych metod pracy z klientami zagrożonymi wykluczeniem społecznym - 202 osoby
- 2) Akademia menadżera pomocy społecznej – zarządzanie zespołami projektowymi -182 osoby
- 3) Akademia projektowania działań w zakresie aktywnej integracji dla jednostek niepublicznych działających w sektorze pomocy i integracji społecznej - 63 osoby
- 4) Kompetentni i skuteczni – szkolenie dla liderów CIS/KIS/MKIS oraz ZAZ - 84 osoby
- 5) Akademia ekonomii społecznej – Dobre praktyki ekonomii społecznej sprzyjającej rozwojowi środowiska i regionu - 30 osób
- 6) Akademia ekonomii społecznej – Dobre praktyki ekonomii społecznej sprzyjającej rozwojowi regionalnych atrakcji turystycznych oraz integracji społeczności lokalnych - 30 osób
- 7) Akademia ekonomii społecznej – Dobre praktyki ekonomii społecznej dotyczącej osób niepełnosprawnych - 30 osób
- 8) Równość szans w sferze pomocy i integracji społecznej - 142 osoby
- 9) Doradca ds. osób niepełnosprawnych – wsparcie aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych - 22 osoby
- 10) Tworzenie i funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych na rzecz aktywnej integracji - 240 osób

- 11) Wsparcie merytoryczne utworzonych w 2009 roku na terenie Warmii i Mazur zespołów interdyscyplinarnych - 120 osób
 - 12) Wdrażanie projektów systemowych w 2010 roku – wypracowanie i omówienie podstawowych możliwości i zagrożeń w integracji społecznej - 160 osób
- Łącznie przeszkolono 1305 osób

Działanie II.1.3 – Inicjowanie przedsięwzięć kierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

1. Obchody Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym na Warmii i Mazurach w roku 2010

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjął inicjatywę organizacji Obchodów Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym na Warmii i Mazurach w roku 2010, w nawiązaniu do Decyzji Parlamentu i Rady Unii Europejskiej ustanawiającej rok 2010 Europejskim Rokiem Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym oraz przyjęciem przez Polskę Krajowego Programu Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym.

Uchwałą Nr 70/801/09/III z dnia 10 listopada 2009 r. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego powołał Zespół ds. Obchodów Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym na Warmii i Mazurach w roku 2010, natomiast 12 stycznia 2010 r. Uchwałą Nr 2/18/10/III Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego został przyjęty Plan działań Obchodów Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym na Warmii i Mazurach w roku 2010.

Głównym celem Obchodów było:

- podniesienie świadomości mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego na temat przyczyn zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego,
- likwidowanie negatywnego stereotypowego wizerunku osób doświadczających ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- propagowanie i wzmacnianie dobrych praktyk
- ułatwianie dialogu między administracją rządową, jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi a sektorem prywatnym w zakresie podejmowanych inicjatyw.

W ramach Obchodów zostały podjęte m. in. poniższe działania:

- Samorząd Województwa wystosował apel do prezydentów miast, starostów, burmistrzów i wójtów województwa warmińsko-mazurskiego o włączenie się do czynnego uczestnictwa w Obchodach poprzez m.in. podejmowanie inicjatyw na rzecz dzieci, młodzieży oraz osób starszych będących głównymi beneficjentami działań realizowanych w ramach Europejskiego Roku.
- Kolejnym działaniem było zorganizowanie w dniu 18 lutego 2010 r. Wojewódzkiej Konferencji Inaugurującej Obchody Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym na Warmii i Mazurach.
- Powołanie Wojewódzkiego Rzecznika Praw Osób Starszych
- Podjęcie prac nad powołaniem Rady Seniorów Województwa Warmińsko-Mazurskiego
- Przeprowadzenie cyklu szkoleń w ramach Akademii III Wieku Warmii i Mazur – Szkoły Animatorów Społecznych pracujących z osobami starszymi.
- W ramach Konkursu „Godni naśladowania” nagrodzenie najlepszej inicjatywy na rzecz osób starszych

- Zorganizowanie: koncertu „Podziel się Posiłkiem”, konkursu plastycznego i fotograficznego o tematyce osób starszych
- Zorganizowanie 15 grudnia 2010 r. konferencji podsumowującej działania podjęte w województwie w ramach Obchodów Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym przy współpracy z Bankiem Żywności w Olsztynie.

2. Działania w ramach wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu

W 2010 r. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego wspierał inicjatywy dotyczące przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz pobudzaniu aktywności osób pozostających bez pracy (szczególnie mających na utrzymaniu rodziny oraz ludzi młodych), m. in. w ramach wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego pełnił funkcję Instytucji Pośredniczącej we wdrażaniu Priorytetu VII Promocja Integracji Społecznej ww. Programu.

W latach 2008-2010 na realizację wszystkich projektów (konkursowych oraz systemowych) wydatkowano w sumie kwotę 82,17 mln (w 2008 r. - 21,7 mln zł, w 2009 r. – 28,3 mln zł, w 2010 r. – 32,2 mln zł).

- Projekty systemowe realizowane w roku 2010

W 2010 roku projekty systemowe współfinansowane ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013 w ramach Poddziałania 7.1.1 realizowane było przez 111 Ośrodków Pomocy Społecznej oraz przez 21 Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie (w tym MOPS Olsztyn oraz MOPS Elbląg, których projekty są realizowane w ramach Poddziałania 7.1.1) na 137 jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Pozostałe 5 OPS-ów nie przystąpiło do realizacji projektów systemowych w ramach Priorytetu VII (MOPS Lidzbark Welski, GOPS Miłki, GOPS Giżycko, GOPS Srokowo oraz M-GOPS Biała Piska). W ramach Poddziałania 7.1.1 realizowany był projekt partnerski, w którym uczestniczyły 4 OPS-y i 1 PCPR.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że w projektach beneficjentów wzięło udział 7 573 osób. Największy odsetek badanych stanowiły kobiety 5 444 (72%). Liczba mężczyzn biorących udział w projektach systemowych była niższa niż w przypadku kobiet i wynosiła ona 2 129 osób (28%).

Należy zwrócić uwagę na fakt, że aż 7 021 osób zakończyło udział w realizowanych projektach, co stanowi 93% populacji rozpoczynającej udział w przedsięwzięciach prowadzonych przez jednostki.

W porównaniu do roku 2009 liczba osób kończących udział w projekcie w 2010 roku wzrosła o ponad 5 % tj. o 386 osób (z 6 635 os w 2009 r. do 7 021 osób w 2010 r.). Udział w projekcie kontynuuje 549 osób, w tym 431 kobiet i 118 mężczyzn.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że aż 1 456 osób po zakończeniu projektu rozpoczęło pracę, w tym 1040 kobiet oraz 416 mężczyzn.

Wśród uczestników projektów przeważają osoby, które po zakończeniu udziału w nim, zawarły umowę o pracę z pracodawcami (567). Prace społecznie użyteczne podjęło 481 osób. Na staż zostało skierowanych 88 osób, 109 osób podjęło pracę na umowę zlecenie, zaś 17 założyło własną działalność gospodarczą. Oprócz tego 194 osoby podjęły prace publiczne, prace interwencyjne, jak również pracę sezonową bądź też podjęły pracę za granicą. Część uczestników znajduje się na kursach przygotowawczych do zawodu.

Z przeprowadzonych badań wynika, iż 214 osób po zakończeniu udziału w projektach realizowanych przez ośrodki podjęły dalszą naukę, w tym 139 kobiet i 75 mężczyzn.

- Projekty konkursowe w ramach Działania 7.2 *Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej*

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2010 r. udzielił dofinansowania m. in. ośrodkom pomocy społecznej, stowarzyszeniom, fundacjom na projekty konkursowe realizowane w ramach PO KL – Priorytet VII, Działanie 7.2 *Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej*.

W sumie wsparcie otrzymało 20 podmiotów na łączną kwotę ponad 9,59 mln zł.

Przykładowe nazwy projektów:

- "Rodzina na medal-rozwoj nowych form wsparcia powiatu Piskiego", "Wykorzystaj swoją szansę" „Świetlica pomocy koleżeńskiej”, „Zadbaj o swoje kwalifikacje”, "Bądź aktywny zainwestuj w siebie”, „Integracyjny Klub Osób Niepełnosprawnych”, "Pokonać niemoc", "Wyrównać szanse osób niepełnosprawnych w Województwie Warmińsko-Mazurskim", "Pomocna dłoń II", „Klub Integracji Społecznej "Aktywni Razem "Rodzina na medal-rozwoj nowych form wsparcia powiatu Piskiego".
- OWIES – Ośrodek Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej w Elblągu (2 projekty)
- Nidzicka Fundacja Rozwoju NIDA – Ośrodek Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej.

- Projekty konkursowe w ramach Działania 7.3 *Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji*

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2010 r. udzielił dofinansowania m. in. ośrodkom pomocy społecznej, stowarzyszeniom, fundacjom i parafiom na działania realizowane w ramach PO KL – Priorytet VII, Działanie 7.3 – projekty konkursowe.

W sumie wsparcie otrzymało 17 podmiotów na łączną kwotę ok. 800 tys. zł.

3. Centra i Kluby Integracji Społecznej

Samorząd Województwa od 2004 wspiera tworzenie Centrów i Klubów Integracji Społecznej (CIS, KIS). W 2010 r. funkcjonowały w województwie 4 Centra Integracji Społecznej (w Olsztynie, Ostródzie, Braniewie i Elku) tj. o jedno więcej w porównaniu z rokiem 2009, natomiast liczba Klubów Integracji Społecznej wzrosła o 2.

Tabela nr 12

Centra i Kluby Integracji Społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2004-2010

Lp.	Forma organizacyjna	Liczba podmiotów w województwie						
		Rok						
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1.	Centrum Integracji Społecznej	1	2	4	4	4	3	4
2.	Klub Integracji Społecznej	-	51	65	70	58	59	61

Zródło: materiały własne ROPS

Podstawowym zadaniem CIS i KIS jest realizacja programów w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie.

Uczestnictwo w programach prowadzonych przez „Centra” i „Kluby” wpływa na poprawę funkcjonowania uczestników warsztatów w życiu osobistym i rodzinnym, zapewnia aktywizację zawodową, a także umożliwia zapewnienie większego bezpieczeństwa socjalnego. Jest również elementem wspierającym dzieci i młodzież żyjących w rodzinach zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Podczas warsztatów kształtowane są pozytywne postawy takie jak: wzajemne wspieranie się w pokonywaniu codziennych trudności, z którymi uczestnicy mają do czynienia, np. w rodzinie, najbliższym otoczeniu.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. w województwie funkcjonowało 61 klubów KIS. Różnego rodzaju wsparciem objęto 5.037 osób z czego 1.477 osób/uczestników KIS/ uzyskało zatrudnienie. W 2009 roku w zajęciach reintegracyjnych realizowanych w Klubach Integracji Społecznej uczestniczyło 5.037 osób, z czego 1.477 osób uzyskało zatrudnienie.

Na dzień 31 grudnia 2011r. w województwie funkcjonowały 4 CIS-y tj.: Samorządowy Zakład Budżetowy "Centrum Integracji Społecznej w Olsztynie", Jednostka Organizacyjna Zarządu Rejonowego Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Ostródzie, Braniewskie Stowarzyszenie Abstynenckie, Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno Gospodarczych im. Króla Zygmunta Augusta w Ełku.

W zajęciach organizowanych przez Centra Integracji Społecznej uczestniczyło 452 osób.

4. Dane o sytuacjach kryzysowych uzyskane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie

Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie przesłała Urzędowi Marszałkowskiemu dane o sytuacjach kryzysowych, które miały miejsce w rodzinach w 2010 r.

Przekazała również informacje o podjętych działaniach operacyjnych, a także o realizowanych programach profilaktycznych mających na celu wsparcie rodzin.

W roku 2010 Policja przeprowadziła łącznie 28.982 interwencji domowych, z czego 4.848 dotyczyło przemocy w rodzinie.

W wyniku doznanej przemocy pokrzywdzonych zostało łącznie 8.410 osób, w tym 4.816 kobiet, 788 mężczyzn, a także 1.954 dzieci do lat 13 i 852 dzieci starszych w wieku od 13 do 18 lat.

Sprawcami przemocy domowej było łącznie 4.871 osób, w tym 4.582 mężczyzn, 276 kobiet i 13 nieletnich, z czego 3.264 mężczyzn, 141 kobiet i 2 nieletnich znajdowało się pod wpływem alkoholu (łącznie 3.407 osób).

Pomocy medycznej wymagało 76 osób pokrzywdzonych oraz 93 sprawców przemocy domowej (w 2009 r. - 47 osób pokrzywdzonych oraz 92 sprawców przemocy domowej).

Podczas interwencji zakładana była przez policję „Niebieska Karta”.

Tabela nr 13
Interwencje domowe w latach 2008-2010

Lp.	Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	2010 r.
1.	Liczba przeprowadzonych interwencji domowych /ogółem/	30.195	32.332	28.982
2.	Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej /ogółem/	7.222	8.493	4.810
3.	Liczba sprawców przemocy domowej /ogółem/	3.921	4.822	4.871
4.	Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu /ogółem/	2.917	3.173	3.407
5.	Liczba przypadków udzielenia pomocy medycznej	141	139	169

Źródło danych: Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie

Tabela nr 14

Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej, w których była prowadzona procedura „Niebieskich Kart” – lata 2008-2010

	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Postępowanie wszczęte	604	486	641
Postępowanie stwierdzone	430	349	395
Postępowanie zakończone	546	440	557

Zródło danych: Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie

5. Doraźna pomoc w sytuacjach kryzysowych.

Doraźnej pomocy w nagłych sytuacjach kryzysowych w 2010 r. udzielały placówki, ośrodki, punkty, które świadczyły usługi w zakresie interwencji kryzysowej. W 2009 r. na terenie województwa działało 30 takich instytucji.

Na terenie miasta Olsztyna funkcjonowało 10 Dzielnicowych Zespołów Interwencji Kryzysowej (DZIK), w skład których weszli przedstawiciele GOW, SOW, organizacji pozarządowych, kurator, pracownik socjalny, dzielnicowy, pedagog i wolontariusz, których celem była poprawa bezpieczeństwa na osiedlach.

6. Problemy z przestrzeganiem prawa przez osoby nieletnie.

Istotnym problemem wychowawczym wynikającym często z dysfunkcyjności rodzin było zachowywanie się młodzieży popadającej w konflikt z prawem.

Aby przeciwdziałać tym negatywnym zjawiskom praktykowane były spotkania sędziów i kuratorów sądowych z młodzieżą w szkołach oraz Ochotniczych Hufcach Pracy. Ponadto w stosunku do nieletnich, przeciw którym toczyło się postępowanie sądowe, podejmowano szereg działań profilaktycznych poprzedzających ewentualne zastosowanie środka izolacyjnego, o ile działania profilaktyczne nie przyniosłyby spodziewanego rezultatu.

Należały do nich: upomnienie, nadzór odpowiedzialny rodziców, zobowiązanie nieletniego do określonego zachowania i uczęszczania do szkoły, przeproszenie pokrzywdzonego, nakazanie nieletniemu wykonania określonych prac społecznych, skierowanie do ośrodka kuratorskiego (nadzór zbiorowy).

W oparciu o dane z Sądów Okręgowych w Olsztynie i Elblągu ustalono, że w roku 2010 wobec 387 nieletnich orzeczono środek izolacyjny, z czego 338 osób zostało umieszczonych w ośrodkach wychowawczych, 70 osób trafiło do zakładów poprawczych, 15 osób umieszczono w zakładach leczniczych lub innych odpowiednich, a 4 osoby znalazły się w rodzinach zastępczych.

Ponadto, w 2010 roku 56 nieletnich czekało na umieszczenie w placówkach na podstawie sprawy karnej ze względu na brak miejsc.

Tabela nr 15

Orzeczenie środka izolacyjnego w stosunku do nieletnich

	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Orzeczenie środka izolacyjnego (łącznie os.)	436	418	387
W tym m. in.:	302	347	338
- umieszczonych w ośrodkach wychowawczych			
- zakładach poprawczych	78	75	70
- rodzinach zastępczych	2	3	4
- zakładach leczniczych lub innych odpowiednich	17	18	15
- czekało na umieszczenie w placówkach ze względu na brak miejsc	71	49	56

Zródło danych: Sąd Okręgowy w Olsztynie i Sąd Okręgowy w Elblągu

7. Działania profilaktyczne Komendy Wojewódzkiej Policji

Komenda Wojewódzka prowadziła w 2010 r. działania profilaktyczne na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i ich rodzin. Poniżej zostały przedstawione przykłady działań prewencyjnych, realizowanych przez komendy powiatowe i miejskie w ramach poszczególnych programów krajowych.

- Krajowy Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży.

W ramach Programu policjanci garnizonu warmińsko-mazurskiego zorganizowali m.in. spotkania edukacyjne z dziećmi i młodzieżą (7.266 spotkań), dotyczące m. in. odpowiedzialności karnej za popełniane czyny karalne oraz wynikającej z *Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii*, negatywnych skutków stosowania szkodliwych używek, cyberprzemocy oraz problemu przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii krzywdzenia dzieci.

Podczas spotkań z dziećmi i młodzieżą popularyzowano również ideę funkcjonowania ogólnopolskiego Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży nr 116 111 oraz strony internetowej www.116111.pl. Rozmowy są bezpłatne i anonimowe. Młodzi ludzie dzwoniąc mogą otrzymać odpowiedź na nurtujące ich pytania oraz uzyskać pomoc konsultantów (psychologów i pedagogów) w trudnych sytuacjach kryzysowych.

Policjanci Komendy Wojewódzkiej Policji kontynuowali realizację działań prewencyjno-operacyjnych „Chrońmy dzieci przed alkoholem”, których celem było zapobieganie demoralizacji i przestępczości nieletnich poprzez ograniczenie dostępu do alkoholu.

Na podstawie policyjnych baz danych, informacji uzyskiwanych podczas spotkań i rozmów z młodzieżą oraz doniesień massmediów, stwierdzono niebezpieczny wzrost spożycia alkoholu przez młodzież, a także obniżenie wieku osób rozpoczynających jego spożycie. Do rozpowszechnienia „mody” na picie alkoholu wśród młodzieży z pewnością przyczynia się łatwa jego dostępność, co oznacza iż zakaz sprzedaży/podawania napojów alkoholowych osobom poniżej 18 roku życia jest nieprzestrzegany. Potwierdzają to również badania ankietowe.

Toteż w celu zmniejszenia zjawiska spożywania alkoholu przez osoby do lat 18 podjęto na terenie całego województwa działania prewencyjno-operacyjne, polegające na prowadzeniu obserwacji placówek gastronomicznych w celu ujawniania faktów sprzedaży lub podawania alkoholu osobom małoletnim.

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W ramach Programu realizowane były głównie zadania wynikające z Zarządzenia KGP w ramach procedury w sprawie metod i form wykonywania przez Policję zadań związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Rok 2010 wiązał się z aktywnością związaną z udziałem w spotkaniach, szkoleniach i konferencjach mających na celu wymianę doświadczeń oraz omówieniu zmian do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Wojewoda Warmińsko-Mazurski powołał Wojewódzki Zespół do Spraw Przemocy w Rodzinie”. Na jego spotkaniach omawiano m. in. propozycje zmian do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz opracowywano propozycje procedur postępowania w sytuacjach zaistnienia przemocy.

W ramach prac Zespołu w 2010 roku zorganizowane zostały dwie Konferencje wojewódzkie: „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim. Dobre praktyki – wymiana doświadczeń” oraz „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim – zagadnienia praktyczne”.

W ramach „Tygodnia Pomocy Ofiarom Przystępstw”, którego celem było zwrócenie uwagi na potrzeby i prawa osób pokrzywdzonych przystępstwem, policjanci poszczególnych jednostek terenowych nawiązali współpracę z instytucjami i organizacjami funkcjonującymi

na terenie powiatów, działającymi na rzecz ofiar przestępstw, celem aktywnego włączenia się funkcjonariuszy do prac w Punktach Informacyjnych organizowanych przez te podmioty.

Funkcjonariusze Policji uczestniczyli również w dyżurach Punktów Konsultacyjnych i Konsultacyjno-Informacyjnych, w których ofiary przemocy mogą otrzymać wsparcie psychologa oraz pedagoga.

- Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zadania określone w Programie pozostawały w ścisłym związku z zadaniami programów rządowych – Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii oraz Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Dotykały one zagadnień związanych z problemami używania alkoholu przez młodzież, naruszania prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu oraz zaburzenia życia rodzinnego związanego z alkoholizmem – w tym zjawiska przemocy domowej.

Szereg przedsięwzięć prewencyjno-kontrolnych nakierowano na eliminację z ruchu kierujących w stanie po użyciu alkoholu lub w stanie nietrzeźwości bądź środków działających podobnie do alkoholu – np. „Zachowaj trzeźwy umysł – Alkohol i Narkotyki”, czy działania porządkowo-represyjne pod nazwą „KAPOK”, mające na celu ujawnianie osób nietrzeźwych sterujących jednostkami pływającymi.

- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii w latach 2006-2010.

Działania realizowane w ramach Programu koncentrowały się głównie na realizacji programów profilaktycznych oraz kontynuowaniu szkoleń i spotkań z młodzieżą, rodzicami i nauczycielami w zakresie odpowiedzialności karnej wynikającej z „Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii”.

Liczne działania realizowano celem zmniejszenia narkomanii wśród uczniów, inspirowania rodziców młodzieży szkolnej do pogłębiania wiedzy z zakresu profilaktyki narkotykowej oraz komunikowania i inicjowania przez Policję wspólnych działań skierowanych przeciwko zjawiskom patologii społecznej. Przykładem takiego działania może być np. objęty honorowym patronatem Wojewody Warmińsko-Mazurskiego program profilaktyczny „Profilaktyka a Teatr - Grupa Olsztyńska”, w ramach którego m. in. przeprowadzono wśród uczniów ankiety badawcze, dyskusje z młodzieżą oraz zorganizowano spektakl edukacyjno-profilaktyczny „Blackout”. W 2010 r. w programie uczestniczyło 1200 gimnazjalistów olsztyńskich szkół.

Aktywne włączenie młodzieży szkolnej do działań profilaktycznych odbywało się też poprzez realizację projektu edukacyjno-profilaktycznego „Razem przeciwko narkotykom”, polegającego na uczestnictwie w spektaklach teatralnych o tematyce antynarkotykowej oraz w poprzedzających je dyskusjach z profilaktykiem ds. uzależnień i policjantem ds. nieletnich i patologii.

Przy współpracy z Katolickim Ruchem Antynarkotykowym „KARAN” zorganizowano cykl szkoleń dla funkcjonariuszy Policji w ramach programu „FreD”, którego celem jest wypracowanie metod podejmowania skutecznej interwencji wobec młodzieży zażywającej szkodliwe substancje psychoaktywne.

- Plan Działań na rzecz Dzieci i Młodzieży 2004-2012 „Polska dla Dzieci”.

Program miał charakter strategii i obejmował działania na rzecz dzieci, które zostały wyznaczone w obszarach dotyczących zdrowia, edukacji, rodziny i ochrony przed przemocą. W ramach tych obszarów realizowano głównie zadania w zakresie podnoszenia świadomości społecznej i prawnej dorosłych oraz dzieci.

Tabela nr 16**Wskaźniki osiągnięcia celu II. 1.**

Lp.	Wyszczególnienie	Rok			
		2007	2008	2009	2010
1	Liczba ośrodków poradnictwa rodzinnego	27	37	25	23
3	Liczba Ośrodków Interwencji Kryzysowej	19	25	29	30
4	Liczba Dziennych Domów Pomocy Społecznej	22	22	22	22
5	Liczba Środowiskowych Domów Samopomocy	31	42	40	46
6	Liczba centrów i klubów integracji społecznej	74	62	62	65

Źródło danych: materiały własne ROPS

Cel szczegółowy II.2. – Rozwój rodzinnych form opieki nad dzieckiem z rodzin znajdujących się w sytuacjach problemowych, kryzysowych.

Zastępcze, rodzinne formy opieki nad dzieckiem są najlepszym rozwiązaniem w sytuacji, gdy dziecko pozbawione jest możliwości rozwijania się w swojej naturalnej rodzinie. W takich miejscach jak na przykład rodzinne domy dziecka bądź rodziny zastępcze, warunki wychowania i zapewnienia dziecku właściwego kontaktu emocjonalnego są bez porównania lepsze niż w placówkach socjalizacyjnych (domy dziecka).

Organizowanie i zapewnienie opieki dzieciom pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej jest obowiązkiem ustawowym samorządów powiatowych.

Samorząd Województwa wspierał działania powiatów, szczególnie w zakresie rozwoju zastępczych, rodzinnych form opieki poprzez promowanie tych działań podczas organizowanych konferencji, spotkań z przedstawicielami jednostek pomocy społecznej, a także podczas kolejnych edycji Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny.

Działanie II.2.1 – Propagowanie i wspieranie powstawania rodzin zastępczych, w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, rodzin specjalistycznych.

W roku 2010 funkcjonowało w województwie łącznie 2.420 rodzin zastępczych (w 2009 – 2.454). W rodzinach tych przebywało łącznie 3.733 dzieci (w 2009 r. – 3.731 dzieci).

W roku 2010 funkcjonowały następujące typy rodzin:

- rodziny spokrewnione z dzieckiem – 2.048, w których przebywało łącznie 2.734 dzieci,
- rodziny niespokrewnione z dzieckiem – 267, w których przebywało łącznie 454 dzieci,
- rodziny zawodowe niespokrewnione z dzieckiem – 119, w których przebywało łącznie 574 dzieci
- rodziny specjalistyczne – 5, w których przebywało łącznie 8 dzieci
- rodziny o charakterze pogotowia rodzinnego – 31, w których przebywało łącznie 180 dzieci

Tabela nr 17

Rodzinne zastępcze formy opieki

Typ rodziny	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Rodziny spokrewnione z dzieckiem	2.039	2.103	2.048
Rodziny niespokrewnione z dzieckiem	272	247	267
Rodziny zawodowe niespokrewnione z dzieckiem	95	112	119
Rodziny specjalistyczne	2	4	5
Rodziny o charakterze pogotowia rodzinnego	25	31	31
Łączna liczba rodzin zastępczych	2.396	2.454	2.420
Łączna liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	3.614	3.731	3.733

Źródło danych: sprawozdania MPiPS-03

Urząd Marszałkowski włączał się w działania promujące tworzenie rodzinnych zastępczych form opieki w ramach współpracy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej z powiatowymi centrami pomocy rodzinie.

Działanie II.2.2 – Propagowanie i wspieranie powstawania rodzin adopcyjnych.

Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego zbiera co roku dane dotyczące liczby rodzin adopcyjnych w danym roku oraz liczby dzieci, które zostały przysposobione.

Tabela nr 18

Działania ośrodków adopcyjno-opiekuńczych

Lp.	Rodzaj danych	Rok					
		2005	2006	2007	2008	2009	2010
1.	Liczba małżeństw przeszkolonych do przysposobienia (adopcji) dziecka	58	57	69	55	52	46
2.	Liczba małżeństw, które adoptowały dziecko (dzieci)	59	54	58	68	69	78
3.	Liczba dzieci adoptowanych	74	72	77	82	81	96
4.	Liczba dzieci oczekujących na adopcję	32	30	53	26	35	41
5.	Liczba udzielonych porad	977	1560	1528	1515	812	1082

Źródło danych: materiały własne ROPS;

Działanie II.2.3– Propagowanie powstawania Rodzinnych Domów Dziecka oraz przekształcania Domów Dziecka w kameralne placówki socjalizacyjne (do 14 wychowanków).

Według danych uzyskanych z Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego w 2010 r. na terenie województwa funkcjonowało 11 rodzinnych domów dziecka (2009 r.- 7) i było w nich łącznie 68 miejsc.

Działanie II.2.4– Propagowanie i inicjowanie tworzenia świetlic środowiskowych, terapeutycznych, ognisk wychowawczych.

Według danych uzyskanych z Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w roku 2010 na terenie województwa działały 23 świetlice spełniające warunki placówek wsparcia dziennego. Dla porównania w 2009 roku funkcjonowało 17 takich placówek.

Ponadto w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonowały świetlice socjoterapeutyczne i opiekuńczo-wychowawcze.

Podstawowym celem oddziaływań socjoterapeutycznych w świetlicy jest przede wszystkim szeroko rozumiana profilaktyka oraz wyrównywanie szans na odpowiedzialne i godne życie w społeczeństwie. W 2010 r. w ww. świetlicach pomocą objętych było ponad 2500 dzieci.

Poniżej przedstawiono zestawienie obrazujące liczbę świetlic oraz liczbę dzieci objętych opieką w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2004 – 2010.

Tabela nr 19

Świetlice socjoterapeutyczne i opiekuńczo-wychowawcze w województwie warmińsko-mazurskim

Rok	Świetlice socjoterapeutyczne		Świetlice opiekuńczo-wychowawcze	
	Liczba świetlic	Liczba dzieci	Liczba świetlic	Liczba dzieci
2004	74	2 232	215	8 699
2005	79	2 518	239	9 029
2006	86	2 686	245	8 955
2007	79	2 645	275	9 309
2008	74	2 441	262	8 336
2009	71	2 108	254	7 918
2010	65	2 548	205	5 976

Źródło: dane uzyskane z roczne sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2010 roku PARPA-G1

W 2010 r. nastąpił spadek liczby dzieci w świetlicach opiekuńczo-wychowawczych o ponad 2 tys. w stosunku do roku 2009. Funkcjonowało także o 49 świetlic mniej.

Natomiast prawie o 400 dzieci wzrosła liczba dzieci w świetlicach socjoterapeutycznych w porównaniu z rokiem 2009.

Działanie II.2.5– Inicjowanie tworzenia w powiatach ośrodków adopcyjno-opiekuńczych.

W województwie w 2010 r. funkcjonowało 8 ośrodków adopcyjno-opiekuńczych przygotowujących rodziny do podjęcia funkcji rodzin adopcyjnych. Ich liczba w stosunku do roku 2009 zwiększyła się o 1.

W ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych w 2010 r. organizowane były grupy wsparcia dla rodzin adopcyjnych, rodzin zastępczych, poradnictwo.

Poradnictwo kierowane m. in. było do małżonków, kobiet w ciąży, rodzin zastępczych, osób samotnie wychowującym dzieci, kandydatów na rodziców zastępczych, pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, dzieci przebywającym w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz z rodzin naturalnych.

Działanie II.2.6– Propagowanie i wspieranie przekształcania placówek opiekuńczo-wychowawczych w placówki wielofunkcyjne.

Według danych zebranych przez ROPS Urzędu Marszałkowskiego, w 2010 r. na terenie województwa funkcjonowało łącznie 37 całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym 14 socjalizacyjnych, 10 rodzinnych, 1 interwencyjna oraz 12 wielofunkcyjnych.

Łączna statutowa liczba miejsc w tych placówkach w 2010 r. wynosiła 1.299.

Tabela nr 20
Wskaźniki osiągnięcia celu II. 2

Lp.	Wyszczególnienie	Rok			
		2007	2008	2009	2010
1	Liczba rodzin zastępczych	2161	2396	2.454	2.420
2	Liczba rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, rodzin specjalistycznych, rodzin zawodowych niespokrewnionych ogółem	95	122	147	155
3	Liczba rodzin adopcyjnych /dane z OAO z woj. warm.-maz./	48	47	69	78
4	Liczba Rodzinnych Domów Dziecka	19	14	7	10
5	Liczba świetlic środowiskowych pełniących funkcję placówek wsparcia dziennego	46	46	17	23
6	Liczba świetlic opiekuńczo-wychowawczych	275	262	253	205
7	Liczba świetlic socjoterapeutycznych	79	74	73	65
8	Liczba Ośrodków Adopcyjno-Opiekuńczych	7	7	7	8
9	Liczba wielofunkcyjnych placówek opiekuńczych, (liczba przekształconych placówek opiekuńczo-wychowawczych w placówki wielofunkcyjne)	6	7	12	12

Źródło danych: badania ankietowe ROPS ze stycznia 2011 r.; roczne sprawozdania samorządów gminnych w zakresie RPA PARPA-G1; dane z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego; sprawozdania MPiPS-03

Cel szczegółowy II.3. – Upowszechnianie informacji o instytucjach i formach pomocy wspierających rodzinę.

Działanie II. 3. 1. – Współredagowanie przez Urząd Marszałkowski biuletynów poruszających problematykę rodzinną.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej współredagował wydanie Biuletynu nr 25 Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego poprzez zebranie materiałów dotyczących działań na rzecz rodzin podejmowanych w województwie oraz przygotowanie artykułów autorskich.

W Biuletynie zostały m. in. zamieszczone omówienia: przedsięwzięć realizowanych w ramach XII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny „Silna i aktywna rodzina szansą na godne życie”, VII Wojewódzkiego Konkursu Literackiego „Współczesne Twarze Dobrego Samarytanina”, VII Wojewódzkiego Konkursu Plastycznego i Grafiki Komputerowej „Z rodziną nigdy się nie poddaje” oraz XVI Finału Ogólnopolskiego Samorządowego Konkursu Nastolatków „Ośmiu Wspaniałych” który miał miejsce w Walbrzychu.

Opublikowano, przygotowany przez ROPS artykuł, dotyczący środków finansowych przeznaczonych w 2010 r. na poprawę sytuacji osób i rodzin w województwie warmińsko-mazurskim

Zaprezentowano też wykaz szczególnie interesujących publikacji, poruszających istotne problemy dotyczące małżeństwa i rodziny.

Działanie II.3.2 – Publikowanie informacji o instytucjach i placówkach świadczących pomoc rodzinie.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego opracował w roku 2000 wzór ankiety, w oparciu o którą powiatowe centra pomocy rodzinie nadsyłają rokrocznie informacje o podmiotach świadczących pomoc rodzinie na terenie danego powiatu.

Otrzymana w ten sposób baza danych obejmuje całe województwo warmińsko-mazurskie. Powyższa baza jest rokrocznie uaktualniana.

Omawiana baza zawierająca dane z całego województwa, została również zaktualizowana w 2010 r. i przekazana wszystkim powiatowym centrům pomocy rodzinie na nośnikach elektronicznych, w celu jej dalszego upowszechniania w jednostkach pomocy społecznej, placówkach oświatowych, służby zdrowia, poradniach, parafiach itd.

Baza informacyjna o instytucjach i formach pomocy wspierających rodzinę została umieszczona na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego www.wrota.warmia.mazury.pl w zakładce POLITYKA SPOŁECZNA, w dziale DZIAŁANIA NA RZECZ RODZINY.

Według danych uzyskanych w badaniach ankietowych w lutym 2011 r. omawianą bazę na swoich stronach internetowych w 2010 r. zamieściło również 14 powiatów i 54 gminy.

Na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego znajduje się także „Baza placówek, instytucji i ośrodków wsparcia umożliwiających rehabilitację osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko- mazurskim” – 582 podmioty.

Działanie II.3.3– Upowszechnianie informacji poprzez Internet

W celu propagowania przedsięwzięć podejmowanych przez Samorząd Województwa w 2010 r. mających na celu wspieranie szeroko pojętych działań prorodzinnych, na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego www.wrota.warmia.mazury.pl/ w zakładce POLITYKA SPOŁECZNA, w dziale DZIAŁANIA NA RZECZ RODZINY w 2010 r. znajdowały się m. in.: poniższe dokumenty.

- „Wojewódzki Program Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011”.
- Raport z monitoringu wdrażania w 2009 r. „Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011
- Baza instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko – mazurskiego
- Biuletyny Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko – Mazurskiego

Tabela nr 21

Wskaźniki osiągnięcia celu II. 3.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok			
		2007	2008	2009	2010
1	Liczba współredagowanych przez Urząd Marszałkowski biuletynów, informatorów dotyczących problematyki rodzinnej	2	2	2	2
2	Wielkość nakładów na zakup kolejnych publikacji współredagowanych przez ROPS /liczba egzemplarzy/	1.200	1.200	1.200	1200
3	Liczba stron internetowych zawierających informacje dotyczące wspierania rodzin /obsługiwana przez Urząd Marszałkowski/	1	1	1	1

Źródło danych: materiały własne ROPS

IV. Zakończenie

Wojewódzki Program Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011 realizowany był w 2010 r. zgodnie z przyjętym harmonogramem pracy.

W jego realizację obok Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego i Rady ds. Rodzin działającej przy Marszałku Województwa Warmińsko-Mazurskiego włączyło się wiele podmiotów szczebla samorządowego, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, poradni, placówek oświatowych, parafii, organizacji pozarządowych.

Raport z monitoringu wdrażania omawianego programu przygotowano na podstawie materiałów własnych ROPS, informacji zebranych z poszczególnych powiatów i gmin współpracujących przy jego realizacji oraz podmiotów dysponującymi określonymi danymi, podmiotów realizujących działania kierowane do rodzin.

Podejmowanie skutecznych działań w ramach Programu było możliwe dzięki pomocy i wsparciu finansowemu ze strony Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz instytucji zaangażowanych w jego wdrażanie.

Niemniej zakres tych działań był w dużej mierze uzależniony od ogólnej sytuacji społeczno-ekonomicznej w kraju oraz zakresu działań dotyczących rodzin, podejmowanych na szczeblu rządowym.

Życie rodzin w województwie warmińsko-mazurskim w 2010 r. było, podobnie jak w latach ubiegłych, szczególnie trudne tak ze względu na ogólne, wyżej podane uwarunkowania, jak i na utrzymującą się od wielu lat, najwyższą w stosunku do innych regionów, stopę bezrobocia (20% na 31.12.2010 r. wobec 12,3 % średniej krajowej).

Liczba bezrobotnych na dzień 31 grudnia 2010 r. wynosiła w województwie 105.942 osób.

Towarzyszyło jej relatywnie niskie wynagrodzenie za pracę w porównaniu z innymi województwami, co wobec uwarunkowań zewnętrznych dodatkowo pogarszało sytuacje rodzin, szczególnie wychowujących większą liczbę dzieci.

Pomimo powyższych problemów Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego czynił wiele starań, aby w ramach realizowanego „Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011” podejmowane były działania zarówno na poziomie wojewódzkim, jak i samorządów lokalnych, umożliwiające poprawę życia rodzin w województwie.

- Do najszerszych w swoim zasięgu i zawierających najwięcej działań integrujących i wspomagających rodziny, należały kolejne XII Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny „Silna i aktywna rodzina szansą na godne życie”. W sposób planowy (powołanie własnego koordynatora Dni) zorganizowało Dni Rodziny 75 lokalnych samorządów a inicjatywy w środowiskach lokalnych przygotowywało ponad 500 podmiotów.
- Samorząd Województwa zorganizował Inaugurację i Podsumowanie Dni a także wsparł finansowo zorganizowanie 2 cennych inicjatyw kulturalnych o zasięgu wojewódzkim, tj. konkursów: literackiego i plastycznego oraz nagrodził działania podejmowane przez dzieci i młodzież w ramach wolontariatu.
- Samorząd Województwa przekazał też środki na częściowe pokrycie kosztów przygotowania i wydania nr 25 Biuletynu Rady ds. Rodzin, powołanej przez Marszałka Województwa oraz wsparł finansowo zlecone do wykonania organizacjom pozarządowym, różnorodne działania kierowane do rodzin (w ramach ogłoszonych konkursów)

- W ramach programu profilaktyczno-edukacyjnego „Szkoła dla Rodziców i wychowawców” przeprowadzono w województwie 26 warsztatów, w których wzięło udział łącznie ponad 500 osób.
- Powołany został Wojewódzki Rzecznik Praw Osób Starszych, który funkcjonuje w Olsztynie a jego zastępca w Elblągu.
- W 2010 r. dofinansowano też utworzenie 1 CIS-u i 2 nowych KIS-ów,
- Przeprowadzono szkolenia (finansowane ze środków unijnych) dotyczące tworzenia i funkcjonowania Zespołów interdyscyplinarnych na rzecz aktywnej integracji.
- W roku 2010 liczba interwencji domowych policji w porównaniu z rokiem ubiegłym, o połowę spadła też liczba ujawnionych osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej.
- Przeszkolono pracowników socjalnych w tak ważnych obszarach jak: praca z klientem, trudnym, agresywnym, stres i wypalenie zawodowe, praca z trudnym wychowankiem i młodzieżą niedostosowaną społecznie.
- Pojawiło się też u pracowników socjalnych zainteresowanie wprowadzaniem nowatorskich form pracy z rodziną, takich jak: Konferencje grupy rodzinnej, Asystent rodzinny, Podejście skoncentrowane na rozwiązaniach.

Natomiast dane zebrane z województwa na potrzeby niniejszego Raportu wykazują też wiele problemów do tej pory nie rozwiązanych, które przedstawiono poniżej.

- W dalszym ciągu obserwuje się w lokalnych samorządach brak zrozumienia dla zasadności powołania w radzie gminy Komisji ds. Rodziny czy Pełnomocnika Burmistrza/Wójta, który w sposób wszechstronny analizowałby poszczególne działania podejmowane przez gminę, w kontekście ich wpływu na funkcjonowanie rodziny w danym środowisku.
- Gminy i powiaty w dalszym ciągu nie widzą potrzeby opracowywania odrębnych programów polityki prorodzinnej, w których byłby położony nacisk na te działania, które w widoczny sposób oddziaływałyby na wzmacnianie trwałości rodziny i jej prawidłowy rozwój.
- Prawdopodobnie pochodną utrzymującej się tak wysokiej stopy bezrobocia(20 %) jest wzrost liczby osób i rodzin zagrożonych eksmisją oraz tych, którzy już mają nakaz eksmisji (a dane dotyczą jedynie mieszkań komunalnych).
- Zmaląła też w porównaniu z rokiem 2009 liczba świetlic socjo-terapeutycznych i środowiskowych.
- Poważnym problemem jest utrzymująca się w dalszym ciągu na wysokim poziomie liczba orzekanych rozwodów (ok. 3 tyś. rocznie)

V. Wnioski

Wyżej przedstawione problemy wymagają poważnego zastanowienia się, czy i jakie metody działania należałoby wprowadzić, aby ograniczyć dramat osób zagrożonych eksmisją, umożliwić rodzinom życie na godnym poziomie, zapewnić dzieciom i młodzieży prawidłowy rozwój m. in. w oparciu o ośrodki kultury, kluby sportowe, świetlice i kluby młodzieżowe.

W oparciu o dane uzyskane z ponad 200 szkół z terenu województwa, wyrażających chęć współpracy z Samorządem Województwa, zasadnym wydaje się, aby od września 2011 r. kontynuować rozpoczęte działania mające na celu poszerzenie możliwości uczestniczenia rodziców i wychowawców w warsztatach organizowanych na terenie szkół, w ramach programu profilaktyczno-edukacyjnego „Szkoła dla Rodziców i wychowawców”.

Pozostałe proponowane poniżej rekomendacje powinny zostać uwzględnione podczas przygotowywania projektu nowego programu dotyczącego realizacji polityki prorodzinnej. Prace nad nowym programem rozpoczynają się w lipcu 2011 r. Planowane jest opracowanie na lata 2012-2016 programu, dotyczącego realizacji m.in. polityki prorodzinnej. Należałoby:

- skoncentrować wysiłki na zorganizowaniu w województwie systemu specjalistycznego poradnictwa rodzinnego kierowanego do młodzieży, poradnictwa małżeńskiego, ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych oraz poradnictwa rodzinnego;
- upowszechniać dobre rozwiązania, dotyczące gospodarowania zasobami mieszkaniowymi przez gminy,
- poszerzyć ofertę działań profilaktyczno-wychowawczych kierowanych do dzieci i młodzieży, szczególnie z terenów wiejskich, ze względu na zagrożenie szczególnie tej grupy marginalizacją i wykluczeniem społecznym;
- rozwijać nowatorskie formy pomocy kierowane do rodziny takie jak: asystent rodziny, konferencja grupy rodzinnej, mediacje;
- poszerzyć współpracę z Kuriami diecezjalnymi w działaniach oferowanych młodym małżeństwom w sytuacji gdy tak duża liczba rozwodów orzekana jest każdego roku w województwie;

Podsumowując realizację w 2010 r. Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej należy stwierdzić, że miało miejsce wiele pozytywnych działań tak na szczeblu wojewódzkim jak i w lokalnych samorządach, dzięki którym możliwe było aktywizowanie wielu grup społecznych oraz wspieranie osób i rodzin szczególnie tych, znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji socjalno-bytowej.

Działania podejmowane w ramach omawianego Programu przez Samorząd Województwa, samorządy lokalne oraz Radę ds. Rodzin działającą przy Marszałku Województwa, spotykały się z dużym zainteresowaniem ze strony innych województw oraz środowisk działających w kraju na rzecz rodziny.